

**REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY
dla woj. MAZOWIECKIEGO**

SPIS TREŚCI:

PRIORYTETY DOSTĘPNE DLA PRZEDSIĘBIORSTW	3
Działanie 1.2. Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw	3
Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu	6
Poddziałanie 3.1.1 -Rozwój MŚP w ramach ZIT.....	6
Poddziałanie 3.1.2 -Rozwój MŚP	6
Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP	13
Poddziałanie 3.2.1 -Modele biznesowe w ramach ZIT	13
Poddziałanie 3.2.2 -Modele biznesowe.....	13
Działanie 3.3 Innowacje w MŚP	16
Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii (OZE).....	18
Działanie 4.2 Efektywność energetyczna.....	22
Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza	27
Poddziałanie 4.3.1 - Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i rozwój mobilności miejskiej	27
Poddziałanie 4.3.2 -Mobilność miejska w ramach ZIT.....	27
Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych	34
Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy biernych zawodowo.....	36
Działanie 8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3	38
Poddziałanie 8.3.1. -Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej.....	38
Poddziałanie 8.3.2. -Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej w ramach ZIT.....	38
Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.....	40
Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych	45
Działanie 10.3 Doskonalenie zawodowe.....	46
Poddziałanie 10.3.1 -Doskonalenie zawodowe uczniów	46
Poddziałanie 10.3.2 -Programy stypendialne	46
Poddziałanie 10.3.3 -Doskonalenie zawodowe w ramach ZIT	46
Poddziałanie 10.3.4 -Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych.....	46

PRIORYTETY DOSTĘPNE DLA PODMIOTÓW INNYCH NIŻ PRZEDSIĘBIORSTWA 51

Działanie 1.1. Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych	51
Działanie 2.1. E-usługi	52
Poddziałanie 2.1.1 E-usługi dla Mazowsza	52
Poddziałanie 2.1.2 E-usługi dla Mazowsza w ramach ZIT	52
Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu	54
Działanie 5.2 Gospodarka odpadami	57
Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe	58
Działanie 5.4 Ochrona bioróżnorodności	62
Działanie 6.1 Infrastruktura ochrony zdrowia.....	63
Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa.....	65
Działanie 7.2 Infrastruktura kolejowa	67
Działanie 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP	68
Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej	71
Poddziałanie 9.2.1 - Zwiększenie dostępności usług społecznych	71
Poddziałanie 9.2.2 - Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	71
Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej	76
Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży	80
Poddziałanie 10.1.1 -Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych)	80
Poddziałanie 10.1.2 -Edukacja ogólna w ramach ZIT	80
Poddziałanie 10.1.3 -Programy stypendialne	80
Poddziałanie 10.1.4 -Edukacja przedszkolna	80

PRIORYTETY DOSTĘPNE DLA PRZEDSIĘBIORSTW

Działanie 1.2. Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

Istotnym problemem gospodarki województwa mazowieckiego jest ograniczony zakres podejmowania przez przedsiębiorstwa prac badawczo-rozwojowych prowadzących do wdrażania innowacji i w konsekwencji niewielkie nakłady prywatne na B+R. Dotyczy to zarówno prac B+R prowadzonych samodzielnie przez przedsiębiorstwa, jak i podejmowania współpracy z instytucjami naukowymi, bądź wdrożenia wyników badań opracowanych przez instytucje naukowe.

Wsparcie w ramach działania ma na celu zwiększenie liczby przedsiębiorstw podejmujących działania badawczo-rozwojowe, prowadzące do powstania innowacji oraz zwiększenie ich zakresu i intensywności poprzez dostęp do finansowania:

- realizacji projektów badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw,
- pozwalającego na tworzenie lub rozwój zaplecza infrastrukturalnego B+R przedsiębiorstw,
- nawiązania i wzmocnienia współpracy z instytucjami naukowymi w ramach realizacji małych projektów badawczych.

Wsparciem zostaną objęte również działania wzmacniające procesy kooperacji przedsiębiorstw i sektora nauki prowadzące do zwiększenia współpracy, poznania potrzeb i wspólnego definiowania priorytetowych kierunków badawczych skutkujących wynikami badań, które mają zastosowanie w gospodarce.

Interwencja w ramach Działania, dla osiągnięcia większych efektów dla regionalnej gospodarki, zostanie skoncentrowana na obszarach inteligentnej specjalizacji wynikającej z Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 r., z wyjątkiem procesu eksperymentowania. Proces eksperymentowania obejmować będzie konkursy na projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw bez wymogu zgodności z obszarami inteligentnej specjalizacji.

Przykładowe rodzaje projektów

Projekty badawczo-rozwojowe (I): wsparcie obejmować będzie fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, kończąc na tzw. pierwszej produkcji – cały proces powstania innowacji lub jego wybrane elementy, prowadzony samodzielnie przez przedsiębiorcę lub we współpracy z jednostką naukową.

Pierwsza produkcja oznacza pierwsze wdrożenie przemysłowe odnoszące się do zwiększenia skali obiektów pilotażowych lub do pierwszych w swoim rodzaju urządzeń i obiektów,

obejmujących kroki następujące po uruchomieniu linii pilotażowej, w ramach której zawarta jest faza testowania, ale nie produkcja masowa lub działalność handlowa.

Wsparciem może zostać objęty także rozwój technologii (opracowanej przez przedsiębiorcę lub nabytej), która nie została jeszcze skomercjalizowana i wykorzystana w działalności gospodarczej, przy czym finansowanie obejmie w szczególności koszty przeprowadzenia kolejnych etapów prac badawczo-rozwojowych uzupełniających lub dostosowujących technologię do specyfiki przedsiębiorstwa.

W ramach projektu badawczo-rozwojowego wsparcie może objąć także :

- zakup infrastruktury badawczej przedsiębiorcy, niezbędnej do przeprowadzenia zaplanowanych prac B+R;
- uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej (z wyłączeniem kosztów zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego) oraz realizacja ochrony własności przemysłowej, a także prowadzenie analiz czystości patentowej, które są niezbędne dla skutecznej komercjalizacji technologii. Uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej nie stanowi obowiązkowego elementu projektu.

Małe projekty badawcze – bony na innowacje (2): wsparcie obejmie przedsięwzięcia polegające na realizacji prac badawczych określonych przez przedsiębiorcę, we współpracy z instytucją naukową, związanych z opracowaniem lub rozwojem nowego lub ulepszonego produktu, usługi lub zmian procesowych, w tym także usług z zakresu wzornictwa.

Tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego (3): inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę służącą prowadzeniu prac B+R i tworzeniu innowacyjnych produktów i usług; stworzenie i rozwój w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych.

Warunkiem wsparcia infrastruktury badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwa jest przedstawienie planów dotyczących prac B+R.

Przedsięwzięcia w ramach wyżej wymienionych typów projektów (1-3) będą mogły uzyskać wsparcie jedynie w przypadku zgodności z obszarami inteligentnej specjalizacji regionu określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku.

Proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych (4): projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw w obszarach innych niż inteligentne specjalizacje regionu, z wyłączeniem przedsięwzięć mających na celu rozwój istniejącej technologii.

Rozwój regionalnego systemu innowacji (5): przedsięwzięcia zapewniające warunki do oddolnego procesu definiowania potrzeb i współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w obszarach inteligentnej specjalizacji w oparciu o Regionalną Strategię Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku, stanowiące uzupełnienie aktywności dotyczących procesu przedsiębiorczego odkrywania i monitorowania inteligentnej specjalizacji.

Wsparciem zostaną objęte działania:

- w zakresie określania innowacyjnych możliwości biznesowych przedsiębiorstw z udziałem animatorów i brokerów, doradztwa dla przedsiębiorstw w zakresie komercjalizacji, przygotowania przedsiębiorstw do włączania się w sieci kooperacyjne oraz do udziału w łańcuchach gospodarki globalnej, obejmujące m.in. dedykowane targi kooperacji, forum kojarzenia partnerów naukowo-gospodarczych;

- wspomagające rozwój regionalnego systemu innowacji, tj. upowszechnianie wiedzy oraz instrumentów, w zakresie komercjalizacji technologii, opracowanie i rozpowszechnianie raportów specjalistycznych dotyczących dostępnych technologii i możliwości współpracy B+R oraz innowacyjnej.

Typ beneficjentów

- przedsiębiorstwa;
- powiązania kooperacyjne;
- Samorząd Województwa Mazowieckiego, w tym w partnerstwie z:
- instytucjami otoczenia biznesu;
- jednostkami naukowymi .

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Przedsięwzięcia w ramach typów projektów 1-3 będą mogły uzyskać wsparcie jedynie w przypadku zgodności w obszarach inteligentnej specjalizacji regionu, określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku.

Wsparcie w Działaniu skoncentrowane będzie na sektorze MŚP, jednakże przewiduje się inwestycje dużych przedsiębiorstw w ramach typów projektów nr 1, 3, 4 pod warunkiem zapewnienia przez nie konkretnych efektów dyfuzji działalności B+R do gospodarki.

Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu

Poddziałanie 3.1.1 -Rozwój MŚP w ramach ZIT

Poddziałanie 3.1.2 -Rozwój MŚP

Cel i uzasadnienie działania

Ulepszone warunki do rozwoju MŚP.

Wyzwaniem na które odpowiedzią jest interwencja zaplanowana w ramach Działania 3.1 jest profesjonalizacja usług istniejących już podmiotów, tak aby mogły nie tylko nadążać za wyzwaniami stawianymi przez rozwijającą się gospodarkę, ale je wyprzedzać i stymulować działania innowacyjne przedsiębiorstw. Profesjonalizacja IOB powinna przekładać się na zwiększenie zdolności przedsiębiorstw sektora MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji, a tym samym na wzrost transferu.

Uzupełnieniem powyższych działań będzie realizacja działań mających na celu poprawę dostępności dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, dając możliwość lokowania inwestycji w obszarach o największym potencjale rozwoju tj. przede wszystkim zgodnych z regionalną strategią innowacji, co spowoduje przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych i przełoży się na powstawanie miejsc pracy oraz podniesienie innowacyjności województwa.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 3.1.1

Tereny inwestycyjne - uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych

Projekty dotyczące organizacji terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojaskowych, przemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich oraz ich kompleksowego zagospodarowania obejmują w szczególności:

1. Prace studyjno-koncepcyjne – wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego.
2. Kompleksowe wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media, tj.:
 - o Budowa / modernizacja sieci zaopatrzenia w wodę,
 - o Budowa / modernizacja sieci kanalizacyjnej,
 - o Budowa / modernizacja sieci gazowej,
 - o Budowa / modernizacja sieci energetycznej,
 - o Budowa / modernizacja lokalnej sieci teleinformatycznej,
3. Budowa lub modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego – wyłącznie jako uzupełniający element projektu.
4. Modernizacja i adaptacja budynków na cele gospodarcze.
5. Zagospodarowanie otoczenia, wyłącznie jako uzupełniający element kompleksowego projektu (m.in. parkingi, zieleń).

Uzupełnieniem powyższych projektów mogą być działania informacyjno-promocyjne, dotyczące rozpowszechniania informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa (w zakresie związanym z realizacją projektu inwestycyjnego).

Na etapie wyboru projektów do dofinansowania zostaną przyznane preferencje:

- dla projektów wyłonionych w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego.
- dla projektów realizowanych na nieużytkach, terenach w pobliżu inwestycji transportowych, terenach wymagających rewitalizacji, w związku ze

zintensyfikowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności,

Przez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych rozumie się – w zależności od zapotrzebowania – w szczególności: prace studyjno-koncepcyjne dotyczące tworzenia terenów inwestycyjnych, badania geotechniczne, uporządkowanie, uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz inwestycje polegające na uzupełnieniu brakujących elementów uzbrojenia technicznego terenów inwestycyjnych, modernizację wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej oraz wyposażenie w niezbędną do ich funkcjonowania infrastrukturę tj. budowę, przebudowę, remont i modernizację obiektów budowlanych w ograniczonym i niezbędnym zakresie.

Przez uzbrojenie terenu rozumie się inwestycję w rozumieniu art. 2 pkt. 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, czyli: budowę drogi, wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych.

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 460, z późn. zm) drogi, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg są drogami wewnętrznymi. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną dopuszczalne są jedynie pod warunkiem, że stanowią element uzupełniający projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego a ich wartość jest mniejszą częścią kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

Poprzez konkurs architektoniczny, architektoniczno – urbanistyczny lub urbanistyczny rozumie się procedury, które umożliwiają instytucji zamawiającej wybranie projektu koncepcyjnego, rozwiązania wytypowanego jako najlepsze po przeprowadzeniu postępowania konkursowego z przyznaniem lub bez przyznania nagród, przede wszystkim w dziedzinie urbanistyki i planowania przestrzennego, architektury oraz inżynierii. Zastosowanie formuły konkursowej przez Beneficjenta jest obligatoryjne dla przedsięwzięć kluczowych, wpływających na jakość obszarów zurbanizowanych oddziałujących na atrakcyjność i wizerunek obszaru i regionu, o wartości przekraczającej 10 mln PLN. W przypadku mniejszych przedsięwzięć kryteria wyboru będą premiowały projekty, w których zastosowano formułę konkursów architektonicznych, architektoniczno – urbanistycznych i urbanistycznych.

O wsparcie mogą się ubiegać uprawnione podmioty, które mają uregulowane prawo własności do terenów inwestycyjnych objętych projektem (własność, użytkowanie wieczyste). Teren, którego dotyczy projekt, powinien, zgodnie z postanowieniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź decyzją, o której mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, być przeznaczony pod działalność produkcyjną lub usługową, z wyłączeniem terenów przeznaczonych pod inwestycje mieszkaniowe. Teren nie może być również przeznaczony wyłącznie pod wielkopowierzchniowe obiekty handlowe.

Projekty z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie warunków wskazanych w pkt 19 Limity i ograniczenia w realizacji projektów.

Poddziałanie 3.1.2

IOB - wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw; wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw

W ramach Poddziałania wsparcie będzie miało na celu podniesienie konkurencyjności sektora MŚP poprzez:

- stworzenie warunków do rozwoju nowopowstałych i funkcjonujących MŚP,
W ramach przedmiotowej interwencji zakłada się wsparcie podmiotów gospodarczych znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju, przede wszystkim za pośrednictwem inkubatorów przedsiębiorczości. Nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowej oferty wsparcia początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw (pomysł, preinkubacja oraz inkubacja), kiedy to istnieje najwyższe ryzyko upadku firm.

Ostatecznymi odbiorcami tego typu projektu będą przede wszystkim firmy typu start-up, spin-off, spin-out lub firmy rozwijające się dzięki możliwości wsparcia ze strony inkubatora.

Warunkiem dofinansowania projektu złożonego przez inkubator będzie wsparcie inkubowanej firmy (w przypadku inkubatorów akademickich założonej przez studenta lub pracownika uczelni) w osiągnięciu dojrzałości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku.

- profesjonalizację usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu (IOB).
Profesjonalizacja istniejących IOB w celu wsparcia promocji przedsiębiorczości, preinkubacji i inkubacji obejmująca takie działania jak: projekty związane z rozwojem inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką, oferowaniem przez inkubatory wystandaryzowanych usług (np. księgowych, doradztwa prawnego).

W wyniku realizacji działania oczekiwana jest profesjonalizacja czyli podniesienie jakości i rozszerzenie usług inkubatorów. Wsparcie w tym zakresie dotyczy szeroko pojętych inicjatyw edukacyjnych, informacyjnych i upowszechniających ideę przedsiębiorczości, co stanowi uzupełnienie planowanych w zakresie EFS działań związanych z rozwojem kreatywności, inicjatywności, przedsiębiorczości na wszystkich etapach edukacji.

Preferowane są usługi specjalistyczne, służące podniesieniu innowacyjności przedsiębiorstw, dla których w uzasadnionych przypadkach możliwe będzie dodatkowo wsparcie infrastruktury IOB (każdorazowo poparte szczegółową analizą pod kątem zasadności i zapewnienia efektywności wsparcia – warunki wsparcia infrastruktury zostały ujęte w pkt 19 Limity i ograniczenia w realizacji projektów).

Projekty wspierane w ramach przedmiotowego działania będą prowadziły do poszerzenia, w wymiarze jakościowym jak i ilościowym, oferty świadczonych przedsiębiorcom usług, w tym wprowadzenie nowych lub znacząco ulepszonych usług.

- małe projekt innowacyjne – bony na innowacje

Wsparcie polegać będzie na udzieleniu przedsiębiorcy wsparcia finansowego na zakup usług istotnych dla przedsiębiorcy w procesie opracowywania nowego /ulepszego produktu/usługi lub zmian procesowych w przedsiębiorstwie. Wsparcie może otrzymać przedsiębiorstwo (MŚP), dążące do rozwoju swojego produktu/usługi i/lub ulepszenia posiadanej technologii. Jedno przedsiębiorstwo może uzyskać, w ciągu danego roku kalendarzowego, wsparcie poniżej 48 tys. zł netto (bez podatku VAT) a w sytuacji gdy MŚP nie ma możliwości odzyskania VAT – poniżej 48 tys. zł brutto

Wsparcie może być udzielone na pokrycie kosztów opracowania lub wdrożenia nowego produktu odnoszące się bezpośrednio do dziedziny/ przedmiotu działalności produkcyjnej lub usługowej przedsiębiorstwa, w tym specjalistyczne usługi laboratoryjne, pomiarowe, diagnostyczne, certyfikacyjne, testowanie produktu, testowanie technologii, usługi usprawniające zarządzanie (w tym m.in. optymalizacja procesów logistycznych, automatyzacja obiegu dokumentów), doradztwo w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa na

terytorium Unii Europejskiej, analizy marketingowe, analizy finansowo – ekonomiczne, opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorstwa oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania.

Integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy).

W ramach przedmiotowej interwencji, podjęte zostaną działania o charakterze systemowym mające na celu integrowanie usług istniejących IOB, obejmujących m.in. rozwój produktu, dostęp do kapitału, specjalistyczne doradztwo dla MŚP. Rolą Samorządu Województwa Mazowieckiego będzie animowanie współpracy, wypracowanie oraz zainicjowanie wraz z IOB i przedsiębiorcami rozwiązań dla osiągnięcia tego celu (takich jak brokerzy innowacji, platformy współpracy, monitorowanie popytu na specjalistyczne usługi).

Tereny inwestycyjne - uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych

Projekty dotyczące organizacji terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojaskowych, przemysłowych, kolejowych i pojezierzowskich oraz ich kompleksowego zagospodarowania obejmują w szczególności:

1. Prace studyjno-koncepcyjne – wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego.
2. Kompleksowe wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media, tj.:
 - Budowa / modernizacja sieci zaopatrzenia w wodę,
 - Budowa / modernizacja sieci kanalizacyjnej,
 - Budowa / modernizacja sieci gazowej,
 - Budowa / modernizacja sieci energetycznej,
 - Budowa / modernizacja lokalnej sieci teleinformatycznej,
3. Budowa lub modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego – wyłącznie jako uzupełniający element projektu.
4. Modernizacja i adaptacja budynków na cele gospodarcze.
5. Zagospodarowanie otoczenia, wyłącznie jako uzupełniający element kompleksowego projektu (m.in. parkingi, zieleń).

Uzupełnieniem powyższych projektów mogą być działania informacyjno-promocyjne, dotyczące rozpowszechniania informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa (w zakresie związanym z realizacją projektu inwestycyjnego).

Na etapie wyboru projektów do dofinansowania zostaną przyznane preferencje:

- dla projektów wyłonionych w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego.
- dla projektów realizowanych na nieużytkach, terenach w pobliżu inwestycji transportowych, terenach wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności,

Przez kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych rozumie się – w zależności od zapotrzebowania – w szczególności: prace studyjno-koncepcyjne dotyczące tworzenia terenów inwestycyjnych, badania geotechniczne, uporządkowanie, uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz inwestycje polegające na uzupełnieniu brakujących elementów uzbrojenia technicznego terenów inwestycyjnych, modernizację wewnętrzną infrastruktury komunikacyjnej oraz wyposażenie w niezbędną do ich funkcjonowania infrastrukturę tj.

budowę, przebudowę, remont i modernizację obiektów budowlanych w ograniczonym i niezbędnym zakresie.

Przez uzbrojenie terenu rozumie się inwestycję w rozumieniu art. 2 pkt. 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, czyli: budowę drogi, wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych.

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r. , poz. 460, z późn. zm) drogi, parkingi oraz place przeznaczone do ruchu pojazdów, niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych i niezlokalizowane w pasie drogowym tych dróg są drogami wewnętrznymi. Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną dopuszczalne są jedynie pod warunkiem, że stanowią element uzupełniający projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego a ich wartość jest mniejszą częścią kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

Poprzez konkurs architektoniczny, architektoniczno – urbanistyczny lub urbanistyczny rozumie się procedury, które umożliwiają instytucji zamawiającej wybranie projektu koncepcyjnego, rozwiązania wytypowanego jako najlepsze po przeprowadzeniu postępowania konkursowego z przyznaniem lub bez przyznania nagród, przede wszystkim w dziedzinie urbanistyki i planowania przestrzennego, architektury oraz inżynierii. Zastosowanie formuły konkursowej przez Beneficjenta jest obligatoryjne dla przedsięwzięć kluczowych, wpływających na jakość obszarów zurbanizowanych oddziałujących na atrakcyjność i wizerunek obszaru i regionu, o wartości przekraczającej 10 mln PLN. W przypadku mniejszych przedsięwzięć kryteria wyboru będą premiowały projekty, w których zastosowano formułę konkursów architektonicznych, architektoniczno – urbanistycznych i urbanistycznych.

O wsparcie mogą się ubiegać uprawnione podmioty, które mają uregulowane prawo własności do terenów inwestycyjnych objętych projektem (własność, użytkowanie wieczyste). Teren, którego dotyczy projekt, powinien, zgodnie z postanowieniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź decyzją, o której mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, być przeznaczony pod działalność produkcyjną lub usługową, z wyłączeniem terenów przeznaczonych pod inwestycje mieszkaniowe. Teren nie może być również przeznaczony wyłącznie pod wielkopowierzchniowe obiekty handlowe.

Projekty z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie warunków wskazanych w pkt 19 Limity i ograniczenia w realizacji projektów.

Typ beneficjentów

Poddziałanie 3.1.1 -JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020

Poddziałanie 3.1.2 -

- MŚP;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- powiązania kooperacyjne;
- porozumienia/konsorcja beneficjentów;
- Samorząd Województwa Mazowieckiego;
- proinnowacyjne instytucje otoczenia biznesu - ośrodki innowacyjności;

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Poddziałanie 3.1.1

Tereny inwestycyjne - uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych

Projekty z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków:

- Przedsięwzięcia będą realizowane pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany,
- Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako uzupełniający element projektu kompleksowego stanowić mogą jedynie mniejszą część kosztów kwalifikowalnych inwestycji,
- Wnioskodawca powinien zagwarantować dostęp do terenu inwestycyjnego w momencie składania wniosku o dofinansowanie lub złożyć deklarację, że zapewni dostęp najpóźniej w momencie zakończenia inwestycji,
- Wydatki poniesione na uzbrojenie terenów inwestycyjnych, które pod koniec okresu trwałości projektu nie zostaną wykorzystane przez MŚP zgodnie ze stanowiskiem KE stają się niekwalifikowalne. Wielkość tych wydatków jest wprost proporcjonalna do % niewykorzystanej w projekcie powierzchni terenów inwestycyjnych.
- Wykorzystanie w całości lub części przygotowanych terenów inwestycyjnych przez duże przedsiębiorstwa skutkować będzie zmniejszeniem przyznanego dofinansowania. Redukcja wysokości wsparcia będzie proporcjonalna do obszaru wykorzystanego przez duże przedsiębiorstwa.
- Dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych zostanie przyznane w przypadku zobowiązania się beneficjenta do zastosowania i monitorowania wskaźników w zakresie:
 - liczby inwestycji MŚP zlokalizowanych na uzbrojonych terenach,
 - pełnego stopnia wykorzystania uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
 - liczby miejsc pracy utworzonych przez MŚP w inwestycjach zlokalizowanych na uzbrojonych terenach.

Poddziałanie 3.1.2

Instytucje Otoczenia Biznesu - wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw; wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw

Projekty realizowane przez proinnowacyjne instytucje otoczenia biznesu, muszą być ukierunkowane na wsparcie obszarów inteligentnej specjalizacji.

W ramach RPO WM 2014-2020 istnieje możliwość wsparcia profesjonalizacji usług IOB przy spełnieniu następujących warunków:

- IOB monitoruje świadczenie różnych usług i przeprowadza badania satysfakcji klientów w celu oceny swoich wyników oraz przygotowania lepszych opartych o dane statystyczne prognoz ich skuteczności;
- IOB wykaże, że będzie stosować istniejące standardy w zakresie dostarczania usług opracowane na poziomie krajowym / europejskim / międzynarodowym;
- IOB posiada roczny plan działalności zawierający: indykatywną listę projektów / usług, które planuje udzielić/dostarczyć, dostępne zasoby, niezbędne szkolenia, wymagany budżet oraz źródła finansowania; projekty planowane do wsparcia z EFRR, powinny być wyraźnie przedstawione w planie prac.
- IOB posiada strategię biznesową, która wyraźnie wskazuje różne źródła jej przychodów i potwierdza jej zdolność do działania w warunkach rynkowych i

samodzielność finansową w zakresie prowadzenia działalności (lub zdolność do stopniowego uzyskania owej samodzielności do końca okresu kwalifikowalności).

W incydentalnych i uzasadnionych przypadkach, gdy w wyniku realizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji nastąpi silna koncentracja przedsiębiorstw z kluczowej branży/branż, o konkretnym zapotrzebowaniu na wsparcie czynności związanych z organizacją działalności gospodarczej, obsługi księgowej, logistycznej, telekomunikacyjnej, dopuszcza się wsparcie infrastrukturalne IOB na poniżej wskazanych warunkach:

- przedsięwzięcia w zakresie wsparcia IOB są ukierunkowane na świadczenie specjalistycznych usług IOB
- przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury IOB wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie i przy spełnieniu następujących warunków:
- działalność IOB wpisuje się w krajową lub regionalną strategię inteligentnej specjalizacji;
- IOB dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia;
- przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych;
- przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie, chyba, że limit dostępnej oferty został wyczerpany;
- w realizacji przez IOB specjalistycznych usług zapotrzebowanych przez konkretnych przedsiębiorców wykorzystują dostępne standardy świadczenia usług wypracowanych na poziomie krajowym (w tym zasad odnoszących się do poziomu współfinansowania usług IOB przez przedsiębiorców);
- IOB dążyć będą do prowadzenia działalności na zasadach rynkowych, w oparciu o otwartą konkurencję.

Tereny inwestycyjne - uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych

Projekty z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków:

- Przedsięwzięcia będą realizowane pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany,
- Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako uzupełniający element projektu kompleksowego stanowić mogą jedynie mniejszą część kosztów kwalifikowalnych inwestycji,
- Wnioskodawca powinien zagwarantować dostęp do terenu inwestycyjnego w momencie składania wniosku o dofinansowanie lub złożyć deklarację, że zapewni dostęp najpóźniej w momencie zakończenia inwestycji,
- Wydatki poniesione na uzbrojenie terenów inwestycyjnych, które pod koniec okresu trwałości projektu nie zostaną wykorzystane przez MŚP zgodnie ze stanowiskiem KE stają się niekwalifikowalne. Wielkość tych wydatków jest wprost proporcjonalna do % niewykorzystanej w projekcie powierzchni terenów inwestycyjnych.
- Wykorzystanie w całości lub części przygotowanych terenów inwestycyjnych przez duże przedsiębiorstwa skutkować będzie zmniejszeniem przyznanego dofinansowania. Redukcja wysokości wsparcia będzie proporcjonalna do obszaru wykorzystanego przez duże przedsiębiorstwa.

- Dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych zostanie przyznane w przypadku zobowiązania się beneficjenta do zastosowania i monitorowania wskaźników w zakresie:
- liczby inwestycji MŚP zlokalizowanych na uzbrojonych terenach,
- pełnego stopnia wykorzystania uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- liczby miejsc pracy utworzonych przez MŚP w inwestycjach zlokalizowanych na uzbrojonych terenach.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80% zaś w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych możliwość współfinansowania z budżetu państwa. Środki budżetu państwa, w zależności od rundy konkursowej, liczone będą w sposób automatyczny z zachowaniem określonego przez MIR Algorytmu (procentu wagi dla PI) lub - na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP

Poddziałanie 3.2.1 -Modele biznesowe w ramach ZIT

Poddziałanie 3.2.2 -Modele biznesowe

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP

Wsparcie w ramach Działania 3.2 ukierunkowane będzie na wzrost internacjonalizacji przedsiębiorstw oraz promocję gospodarczą regionu.

Wzmocnienie międzynarodowych powiązań gospodarczych oraz wypromowanie województwa mazowieckiego zarówno w kraju, jak i za granicą można osiągnąć dzięki intensyfikacji działań związanych z promocją inwestycyjną i gospodarczą regionu. W ramach Działania zaplanowano wsparcie inwestycji związanych z:

- promocją przedsiębiorstw w kraju oraz na rynkach międzynarodowych,
- promocją gospodarczą regionu w ramach szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej.

Interwencja będzie polegała w głównej mierze na współfinansowaniu kosztów udziału przedsiębiorstw z sektora MŚP w targach, wystawach, misjach itp. Odbywać się to będzie w

wyniku wdrożenia nowych modeli biznesowych przedsiębiorstw poprzez wsparcie na poszczególnych etapach internacjonalizacji - od etapu koncepcyjnego, przez implementację pomysłu na internacjonalizację działalności i podjęcia międzynarodowej współpracy gospodarczej, po rozszerzenie i udoskonalanie tej działalności.

Wzrost poziomu umiędzynarodowienia mazowieckich przedsiębiorstw nastąpi także poprzez ułatwienie przedsiębiorcom a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców dostępu do wysokiej jakości nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie prowadzenia działalności eksportowej i inwestycyjnej poza granicami Polski.

W konsekwencji podjętych działań wsparcie przyczyni się do zmiany niekorzystnego bilansu wymiany zagranicznej w województwie. Dodatkowo, w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej województwa, jak i poszczególnych jego obszarów wsparcie przyczyni się do wzmocnienia i utrwalenia pozytywnego wizerunku Mazowsza oraz Warszawy i ich potencjału w zakresie korzystnych warunków dla lokalizowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 3.2.1

- promocja gospodarcza regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym.

W ramach przedmiotowej interwencji realizowany będzie projekt dotyczący promocji gospodarczej służącej budowie rangi i wspólnej marki Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (WOF). Obrany kierunek działań zakładać będzie realizację przedsięwzięć, zmierzających do wzmocnienia powiązań zagranicznych gospodarki WOF – w wymiarze proeksportowym oraz proinwestycyjnym. Służyć temu będą działania na rzecz wykreowania i upowszechnienia wspólnego przekazu promocyjnego (np. kampanie promocyjne, wydawnictwa branżowe, portale internetowe), dostosowanego do poszczególnych rynków zagranicznych i środowisk biznesowych, a także działania bezpośrednio wpływające na kształtowanie powiązań gospodarczych, m.in. takie jak misje gospodarcze, udział w targach branżowych i inwestycyjnych, show roomy. W ramach tych działań nie przewiduje się wsparcia infrastrukturalnego.

Poddziałanie 3.2.2

- internacjonalizacja przedsiębiorstw poprzez wzrost eksportu towarów i usług;

Interwencja skierowana zostanie do przedsiębiorców w zakresie wzrostu ich internacjonalizacji, poprzez udział m.in. w misjach gospodarczych, krajowych i międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych, czy też w ramach wizyt studyjnych.

W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:

- opracowanie nowego modelu biznesowego przedsiębiorstwa zmierzającego do jego internacjonalizacji;
- wdrożenie nowego modelu biznesowego poprzez np. udział przedstawicieli beneficjenta w imprezach targowo-wystawienniczych zagranicznych lub krajowych o charakterze międzynarodowym, wyszukiwanie i dobór partnerów biznesowych na rynku docelowym; działania wdrożeniowe muszą wynikać ze strategii internacjonalizacji przedsiębiorstwa.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działań zastosowanie będą mieć następujące zasady:

- promocja gospodarcza jak i samodzielne projekty MŚP mają przynieść określone korzyści gospodarcze dla Mazowsza, w tym przyczynić się do zwiększenia eksportu

podmiotów gospodarczych z Mazowsza - realizowane przedsięwzięcia mają przyczynić się do zmiany niekorzystnego bilansu wymiany zagranicznej w województwie,

- realizowane będą kompleksowe i skoordynowane działania wzmacniające wizerunek regionalnej gospodarki, obejmujące szerokorozumianą promocję gospodarczą regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym, w oparciu o wypracowaną wspólnie z partnerami gospodarczymi, spójną politykę inwestycyjną regionu,
- wszystkie działania MŚP wspierane w zakresie umiędzynaradawiania działalności muszą wynikać ze strategii / planu działalności międzynarodowej przedsiębiorstwa,
- preferowane będzie zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych, zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu. Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym.
- wspierane będą działania nie tylko pojedynczych przedsiębiorstw ale również i ich grup, takich jak powiązania kooperacyjne, zmierzających do rozszerzania działalności gospodarczej na nowe, zagraniczne rynki i poszukiwania partnerów biznesowych w innych krajach.

Typ beneficjentów

Poddziałanie 3.2.1

JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020

Poddziałanie 3.2.2

- MŚP;
- jednostki naukowe;
- spółki celowe;
- powiązania kooperacyjne;
- JST, ich związki i stowarzyszenia;
- organizacje pozarządowe;
- samorząd gospodarczy.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Projekty z zakresu promocji gospodarczej będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków:

- projekty oparte na strategii biznesowej, identyfikującej działania mające na celu skuteczną internacjonalizację przedsiębiorstw. Wsparcie będzie udzielane tylko na działania uwzględnione na planie rozwoju działań eksportowych zamieszczonym w ww. strategii.;
- projekty wykazujące znaczącą poprawę w zakresie zwiększenia wysokości eksportu;
- projekty dostosowujące formy wsparcia do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy) 80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Poddziałanie 3.2.1 - Nie dotyczy

Poddziałanie 3.2.2 - Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Poddziałanie 3.2.1 - Nie dotyczy

Poddziałanie 3.2.2 - Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 3.3 Innowacje w MŚP

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP

Wsparcie w ramach Działania 3.3 skierowane będzie na wzmocnienie potencjału sektora MŚP na Mazowszu, przede wszystkim w zakresie wprowadzania na rynek nowych produktów lub usług oraz pozyskiwania i wdrażania innowacji. Inwestycje w rozwój przedsiębiorstw, zwiększające skalę ich działalności, spowodują zwiększenie zasięgu oferty firm w ramach nowych rynków zbytu. Dodatkowo wykorzystanie TIK przełoży się na rozwój i poprawę efektywności działalności przedsiębiorstw, m.in. poprzez wsparcie rozwoju współpracy między przedsiębiorstwami w oparciu o nowoczesne rozwiązania teleinformatyczne (B2B), co wzmocni więzi pomiędzy współpracującymi przedsiębiorstwami oraz podniesie konkurencyjność poprzez stosowanie nowoczesnych kanałów współpracy, automatyzację procesów biznesowych i wymiany danych. Jednocześnie wykorzystanie TIK przyczyni się do rozwoju e-handlu, zwiększając możliwość konkurowania mazowieckich przedsiębiorców na rynkach międzynarodowych oraz wzmacniając rolę handlu elektronicznego w działalności gospodarczej. Taka zaprogramowana interwencja, skierowana na wsparcie sektora MŚP, stanowi katalizator wzrostu gospodarczego oddziaływującego na cały region Mazowsza.

Przykładowe rodzaje projektów

Wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług:

Interwencja ukierunkowana będzie na wsparcie aktywności inwestycyjnej istniejących mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez wdrażanie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych, co przełoży się na zwiększone zatrudnienie i trwały rozwój firm.

W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:

- budowa, rozbudowa infrastruktury lub rozszerzenie zakresu działalności przedsiębiorstwa,
- realizacja zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmiana w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym usług świadczonych drogą elektroniczną),
- unowocześnienie składników majątku trwałego niezbędnego do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej firmy,

- budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji i urządzeń sprzyjających oszczędności surowców i energii oraz ograniczaniu emisji szkodliwych substancji do środowiska,
- poprawa efektywności przedsiębiorstwa m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania przedsiębiorstwem, w tym informatyzacja procesów produkcyjnych jako element uzupełniający,
- wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej (w tym wypracowanych w ramach Osi I).

Działania w zakresie mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców rozumiane jako:

- rozwiązania służące zintegrowanemu podejściu do kwestii efektywnego wykorzystania zasobów, w tym energii i surowców,
- inwestycje ograniczające materiało- i energochłonność oraz związane z odzyskiem surowców wtórnych,
- innowacje w takich branżach jak recykling odpadów, oczyszczanie zużytej wody i ścieków, filtracja i kontrola emisji itp.,
- inwestycje mające na celu poprawę jakości powietrza w sektorze MŚP poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych ze źródeł punktowych oraz wsparcie działalności monitoringowej i pomiarowej.

Uzyskanie wsparcia w zakresie wdrożenia wyników prac B+R rozumiane jako:

- kontynuacja pomyślnie zakończonej fazy fazy badawczo-rozwojowej projektu realizowanego w ramach działania 1.2 lub
- dysponowaniem przez przedsiębiorstwo przygotowanym do wdrożenia innowacyjnym produktem/usługą/technologią/rozwiązaniem powstałym w wyniku działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstwa, bądź też pierwszym wdrożeniu wyników prac badawczo-rozwojowych nabytych przez przedsiębiorstwo.

Warunkiem wsparcia jest wcześniejsze poddanie technologii walidacji/testom w skali demonstracyjnej w warunkach rzeczywistych produktu/usługi/technologii będącej przedmiotem wdrożenia.

Rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK.

Interwencja obejmować będzie także rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, w tym sprzedaż produktów i usług w internecie, tworzenie i udostępnianie usług elektronicznych, optymalizację procesów ułatwiających zarządzanie przedsiębiorstwem oraz współpracę pomiędzy przedsiębiorcami poprzez rozwiązania informatyczne.

Jednocześnie nastąpi wzmocnienie rozwoju rynku usług elektronicznych w sektorze przedsiębiorstw, dzięki którym wytworzone zostaną produkty i usługi świadczone w formie e-usług o zasięgu globalnym. Efektem działania będzie zwiększenie roli handlu elektronicznego w działalności gospodarczej, poprzez stworzenie nowych kanałów sprzedaży i dystrybucji.

W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:

- zakup sprzętu i usług służących rozwojowi technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym nowej e-usługi,
- zakup licencji na oprogramowanie, zakup usług IT, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań internetowych w organizacji i zarządzaniu przedsiębiorstwem,

- wprowadzanie nowych technologii cyfrowych wykorzystywanych w rozwoju przedsiębiorstw (w tym m. in. sprzedaż internetowa, wewnętrzny obieg dokumentów, zarządzanie).

Typ beneficjentów

- MŚP;
- porozumienia/konsorcja beneficjentów;
- powiązania kooperacyjne;
- podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

-

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej.

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

System wdrażania instrumentów finansowych zostanie opracowany na późniejszym etapie.

Pożyczka mała – 26,37 mln euro

Pożyczka duża – 17,70 mln euro

Poręczenie – 10 mln euro

Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych - MSP

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii (OZE)

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii

Udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł na Mazowszu jest niewielki i wynosi zaledwie 7,7%, w bilansie energetycznym województwa, co predestynuje ukierunkowanie interwencji na rzecz jego zwiększenia. Głównym celem interwencji jest wzrost wykorzystania OZE w finalnym zużyciu energii oraz zintegrowanie tych działań z rozwojem infrastruktury dystrybucyjnej.

Interwencja obejmować będzie projekty zmierzające do wzrostu produkcji energii elektrycznej i ciepła pochodzących z odnawialnych zasobów poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. Promowane będzie przede wszystkim wykorzystanie małych źródeł energii, zlokalizowanych blisko odbiorcy, zmniejszających straty przesyłowe oraz zapewniających efekt ekologiczny poprzez wzrost udziału energii odnawialnej w konsumpcji (energetyka rozproszona). Wspierane działania zapewnią dywersyfikację, jak również zwiększą bezpieczeństwo energetyczne regionu przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Prowadzone działania w kierunku energii odnawialnej pozwolą nie tylko ograniczyć emisję szkodliwych substancji do atmosfery, lecz także zapobiegać zjawiskom lokalnego niedoboru energii występującym na terenie regionu, zwiększając tym samym bezpieczeństwo energetyczne województwa.

Osiągnięcie zakładanych celów będzie możliwe dzięki inwestowaniu w rozwój nie tylko samych źródeł, ale również w sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia poniżej 110 kV umożliwiające przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.

Wsparcie zostaną objęte projekty polegające na budowie, rozbudowie oraz przebudowie infrastruktury mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej.

W szczególności inwestycje w budowę/przebudowę:

- instalacji i jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, słońca (fotowoltaika), biomasę, biogaz, oraz wody (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej);
- instalacji i jednostek wytwórczych ciepła przy wykorzystaniu energii słonecznej (kolektory słoneczne) biomasy, biogazu, geotermii, pomp ciepła (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej);
- instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw II i III generacji.

Energia elektryczna może być wytwarzana na własne potrzeby, jak również z możliwością sprzedaży do sieci (prosument). W przypadku tego rodzaju projektów dofinansowanie będzie mogło obejmować również przyłącza jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do najbliższej istniejącej sieci i stanowić integralną część projektu, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu. W tym kontekście przyłącze, rozumiane jest jako odcinek sieci łączący jednostkę/jednostki wytwarzania energii z punktem, w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci.

2. Sieci dystrybucyjne średnich i niskich napięć

- budowa lub przebudowa sieci skutkującej zwiększeniem przepustowości infrastruktury elektroenergetycznej oraz umożliwiającą przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Projekty będą realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) i dotyczyć będą sieci dystrybucyjnej średniego i niskiego napięcia poniżej 110 kV.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działań zastosowanie będą mieć następujące zasady:

- Dopuszcza się produkcję ciepła i energii elektrycznej w układach kogeneracyjnych.
- Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty lokalizacji inwestycji względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt. Kluczowe w ramach oceny projektów dotyczących wytwarzania energii z OZE będzie kryterium efektywności kosztowej oraz osiągniętych rezultatów wpisujących się w cele priorytetu inwestycyjnego.
- Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze inwestycji do wsparcia będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie np. 1MWh energii lub 1MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂).
- Pod uwagę będą brane również działania mające na celu zwiększenie świadomości obywateli w zakresie energii odnawialnej jako element lub uzupełnienie projektu inwestycyjnego.
- W przypadku realizacji projektów typu prosument, w celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest aby beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, a odbiorcami końcowymi projektu byli m.in. mieszkańcy, osoby prawne.
- Preferencję uzyskają projekty tworzące „zielone” miejsca pracy, a także projekty ukierunkowane na wspieranie obszarów gospodarczych o największym potencjale rozwoju/inteligentnych specjalizacji regionu. Preferencję uzyskają również projekty realizowane w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania (LGD).

Typ beneficjentów

- jst, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- spółki prawa handlowego z udziałem jst;
- administracja rządowa;
- przedsiębiorstwa;
- szkoły wyższe;
- zakłady opieki zdrowotnej i podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - zakontraktowane z NFZ;
- spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y (Towarzystwo Budownictwa Społecznego);
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- organizacje pozarządowe (w tym również podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym);
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Wsparcie będzie skierowane na jednostki o mniejszej mocy wytwarzania zgodnie z linią demarkacyjną (projekt linii z dnia 23 stycznia 2015 r.):

Podział wg mocy:

- energia wodna - do 5 MWe,
- energia wiatru - do 5 MWe,
- energia słoneczna - do 2 MWe/MWth,
- energia geotermalna - do 2 MWth,
- energia biogazu - do 1 MWe,
- energia biomasy - do 5 MWth/MWe,

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów polegających na zastosowaniu biomasy:

W przypadku pozyskiwania energii z biomasy, wspierane będą w szczególności instalacje o najwyższej wydajności spalania z uwzględnieniem systemów umożliwiających kontrolę emisji. Przedmiotowe inwestycje powinny wpisywać się w wojewódzkie plany ochrony powietrza i uwzględniać wymogi dyrektywy 2008/50 / WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy.

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów polegających na zastosowaniu energii wodnej: Ponadto inwestycje w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będą wyłącznie modernizacji istniejących obiektów tj. wyposażonych w hydroelektrownie lub budowli piętrzących w tym na cele budowy jednostek wytwórczych, przy jednoczesnym braku możliwości wznoszenia nowych budowli piętrzących na cele elektrowni wodnych.

W przypadku wsparcia projektów dotyczących jednostek OZE wykorzystujących energię wody zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, tj. działania dotyczące budowy lub modernizacji urządzeń wodnych powinny być podejmowane tylko pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności inwestycji z wymogami prawa UE, w tym z uwzględnieniem ich w dokumentach strategicznych spełniających wymogi Ramowej Dyrektywy Wodnej i tzw. Dyrektywy Powodziowej. W związku z tym, projekty wybierane do dofinansowania i jednocześnie mogące mieć wpływ na stan wód, będą musiały wynikać z Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW) i ich aktualizacji. Projekty, które miałyby rozpocząć się przed aktualizacją PGW, będą mogły być realizowane pod warunkiem uwzględnienia ich w Mater Planach dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły. W wyborze projektów uwzględnione muszą zostać również Plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które szczegółowo zostały opisane w Działaniu 5.1.

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów - Sieci dystrybucyjne średnich i niskich napięć
W przypadku budowy oraz modernizacji sieci dystrybucyjnych inwestycje będą realizowane przez operatorów systemu dystrybucyjnego (OSD) i dotyczyć będą sieci dystrybucyjnej o napięciu średnich i niskich napięć poniżej 110kV.

Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w regulaminach konkursów

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w regulaminach konkursów

Instrumenty finansowe

System wdrażania instrumentów finansowych zostanie opracowany na późniejszym etapie.

6,5 mln EUR (+4,88 mln EUR dotacja powiązana z pożyczką)

Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych - przedsiębiorstwa (nie dotyczy Typu projektu: Sieci dystrybucyjne średnich i niskich napięć)

Działanie 4.2 Efektywność energetyczna

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym

Głównym celem interwencji realizowanej w ramach działania jest zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej.

Zgodnie z założeniami Strategii Europa 2020 jednym z celów wyznaczonych do osiągnięcia do 2020 r. jest zmniejszenie zużycia energii o 20%. Jednym z najbardziej skutecznych sposobów osiągnięcia tego celu jest wzrost efektywności energetycznej. Obszarami posiadającymi największy potencjał są m.in. budynki użyteczności publicznej i mieszkalne wielorodzinne. Dla osiągnięcia jak największego efektu właściwym jest wprowadzenie kompleksowego wymiaru modernizacji energetycznej opartego o zasady energooszczędnego użytkowania budynku skorelowane z wykorzystaniem ciepła użytkowego, a także odnawialnymi źródłami energii. Dodatkowo zakładany w ramach działania wzrost udziału produkcji ciepła i energii w skojarzeniu przyniesie znaczne oszczędności ekonomiczne. Zmniejszenie zużycia paliwa w instalacjach z zastosowaniem kogeneracji przyczyni się także do redukcji gazów cieplarnianych.

Realizowane inwestycje prowadzące do uzyskania oszczędności zużycia energii, przyniosą optymalizację kosztów jej zużycia, prowadząc tym samym do zmniejszenia zjawiska ubóstwa energetycznego.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

W ramach działania wspierane będą inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w szczególności promując jej kompleksowy wymiar tj. głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii (jako element projektu).

W ramach modernizacji energetycznej wsparcie będzie skierowane na bardzo szeroki zakres prac, w tym m.in:

- ocieplenie obiektu: przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych;
- wymiana oświetlenia na energooszczędne;
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła);
- instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE;
- budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji,
- zastosowanie automatyki pogodowej;
- zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku;
- instalacja kogeneracji, mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne;
- instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej;
- instalacja zaworów podpionowych i termostatów.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:

W przypadku inwestycji dotyczących źródeł ciepła wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia

Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty dotyczące efektywności kosztowej projektu. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂ i PM₁₀).

Preferowana będzie realizacja projektów zwiększających efektywność energetyczną powyżej 60%.

Priorytetowo będą wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Preferowane będą inwestycje realizowane w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej.

Preferencję uzyskają projekty wynikające ze Strategii OMW oraz realizowane w formule ESCO39.

2. Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych

W ramach działania wspierane będą inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych w szczególności promując jej kompleksowy wymiar tj. głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii (jako element projektu).

W ramach modernizacji energetycznej wsparcie będzie skierowane na bardzo szeroki zakres prac, w tym m.in.:

- ocieplenie obiektu: przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych;
- wymiana oświetlenia na energooszczędne;
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła);
- instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE;
- budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji,
- zastosowanie automatyki pogodowej;
- zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku;

- instalacja kogeneracji, mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne;
- instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej;
- instalacja zaworów podpionowych i termostatów.

Przez budynek mieszkalny należy rozumieć budynek przeznaczony na cele mieszkalne zajęty przez lokale mieszkalne.

Projekty tego typu wspierane będą głównie za pośrednictwem instrumentów finansowych. W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:

W przypadku inwestycji dotyczących źródeł ciepła wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia. Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty dotyczące efektywności kosztowej projektu. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂ i PM₁₀).

Preferowana będzie realizacja projektów zwiększających efektywność energetyczną powyżej 60%.

Priorytetowo będą wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Preferowane będą inwestycje realizowane w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej.

Preferencję w ramach priorytetu uzyskają projekty realizowane w formule ESCO.

3. Wysokosprawna kogeneracja

Budowa, rozbudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji w tym również z OZE,

- przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji,
- budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej/chłodniczej i elektroenergetycznej dla jednostek wytwarzających energię elektryczną i ciepła oraz chłodu w skojarzeniu.

Dopuszcza się również analogiczne inwestycje w zakresie mikrokogeneracji oraz trigeneracji. W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:

- Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza (w szczególności PM₁₀).
- Inwestycje kogeneracyjne będą mogły występować w koordynacji z modernizacją energetyczną budynków prowadząc łącznie do zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło i energię elektryczną oraz chłód.
- Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia.
- Preferencję uzyskają projekty wynikające ze Strategii OMW.

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia;

- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- spółki prawa handlowego z udziałem jst;
- przedsiębiorstwa (dotyczy tylko 3. Typu projektu: Kogeneracja i mikrokogeneracja);
- zakłady opieki zdrowotnej i podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - zakontraktowane z NFZ;
- instytucje kultury;
- szkoły wyższe;
- spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y;
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- organizacje pozarządowe (w tym również podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym);
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów:

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych

Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, stanowiącego niezbędny element projektu. Dodatkowo wymaganym elementem projektu jest instalacja liczników niezbędnych do prawidłowego prezentowania danych o zużyciu oraz produkcji ciepła i energii elektrycznej, w tym ze źródeł odnawialnych. Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Powyższe wydatki będą stanowić koszt kwalifikowalny. Do wsparcia nie będzie się kwalifikowała wymiana sprzętu AGD i RTV. Projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania. W obszarze ochrony zdrowia realizacja projektów z zakresu termomodernizacji będzie możliwa w przypadku zgodności z dokumentem „Mapa potrzeb zdrowotnych” opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia.

Ad. 1) Realizowane będą projekty dotyczące budynków publicznych dla organów JST oraz ich jednostek organizacyjnych, a także projekty realizowane w wyżej wskazanych budynkach przez podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

Ad. 2) W zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkaniowych, wspierane będą inwestycje realizowane przez pozostałe podmioty, inne niż spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe, znajdujące się na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie w ramach Strategii ZIT oraz inwestycje realizowane przez wszystkie podmioty (w tym spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe) poza Strategią ZIT miast wojewódzkich.

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów polegających na zastosowaniu wysokosprawnej kogeneracji i mikrokogeneracji:

Dopuszczalna moc instalacji realizacji projektów do 1 MWe.

Działania z zakresu rozwoju wysokosprawnej kogeneracji prowadzone będą w ramach strategii niskoemisyjnych (plany gospodarki niskoemisyjnej). W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji.

Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.

W zakresie budowy przyłączeń wspieranych instalacji do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej, wsparcie będzie realizowane dla projektów znajdujących się na terenie miast lub miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie nie ujętych w Strategii ZIT miast wojewódzkich.

Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 80% zaś w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych możliwość współfinansowania z budżetu państwa. Środki budżetu państwa w zależności od rundy konkursowej liczone będą w sposób automatyczny z zachowaniem określonego przez MIR Algorytmu (procentu wagi dla PI) lub,
- na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w dokumentacji konkursowej.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w dokumentacji konkursowej.

Instrumenty finansowe

System wdrażania instrumentów finansowych zostanie opracowany na późniejszym etapie.
13 mln EUR (+ 2,3 mln EUR dotacja powiązana z pożyczką)

Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych:
spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y (nie dotyczy 3. Typu projektu:
Wysokosprawna kogeneracja)

Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza

Poddziałanie 4.3.1 - Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i rozwój mobilności miejskiej

Poddziałanie 4.3.2 - Mobilność miejska w ramach ZIT

Cel i uzasadnienie działania

Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza

Głównym celem interwencji realizowanej w ramach działania jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzenia antropogenicznego ze źródeł powierzchniowych oraz liniowych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy.

Największy problem stanowi emisja powierzchniowa (tzw. niska emisja), pochodząca z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni. Świadczy to o niewystarczającej dystrybucji ciepła sieciowego do odbiorców (potrzeba rozbudowy sieci ciepłowniczych), konieczności poprawy sprawności wytwarzania ciepła indywidualnych czynników grzewczych, a także ograniczenia strat ciepła związanych z przesyłem (potrzeba modernizacji).

Działania o charakterze naprawczym i zapobiegawczym dalszemu pogarszaniu się stanu powietrza stanowić będą również inwestycje z zakresu przesunięcia międzygałęziowego ruchu odbywanego za pomocą motoryzacji indywidualnej na rzecz ruchu niemotoryzowanego i komunikacji zbiorowej.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 4.3.1

1. Ograniczenie „niskiej emisji” – wymiana czynników grzewczych

W ramach działania wsparcie udzielane będzie na realizację projektów dotyczących likwidacji niskiej emisji w regionie. Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych wykorzystujących paliwa stałe na źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe w tym również mikrokogeneracja.

- wymiana indywidualnego czynnika grzewczego (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w indywidualnych gospodarstwach domowych
- wymiana czynnika grzewczego (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w ramach lokalnych źródeł ciepła tj. kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:

- Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynku, w którym wykorzystywana będzie energia ze wspieranego urządzenia.
- Projekty oceniane będą głównie w oparciu o kryterium osiągniętych efektów ekologicznych (wpływ na redukcję CO₂ i PM₁₀).
- Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.
- Preferencję w ramach priorytetu uzyskają projekty realizowane w formule ESCO44.
- Priorytetowo wspierane będą inwestycje uzasadnione likwidacją źródeł niskiej emisji na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM₁₀. Zgodnie z

rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w dopuszczalnym dobowym poziomie stężeń pyłu PM₁₀ wynosi 50 µg/m³ i nie może być przekroczony częściej niż 35 dni w roku, natomiast średnia roczna nie może przekraczać 40 µg/m³. Dla projektów realizowanych na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM₁₀, wymogiem jest uzyskanie redukcji emisji pyłów.

2. Sieci ciepłownicze i chłodnicze

budowa lub przebudowa sieci ciepłowniczej i chłodniczej spełniającej po realizacji projektu wymogi „efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego”⁴⁵ w celu przyłączenia nowych odbiorców do sieci (w szczególności w celu likwidacji indywidualnych i zbiorowych źródeł niskiej emisji) modernizacja sieci ciepłej/chłodniczej w celu redukcji strat energii w procesie dystrybucji ciepła, również poprzez wdrażanie systemów zarządzania ciepłem i chłodem wraz z infrastrukturą wspomagającą.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach, na których zrealizowano inwestycje w głęboką, kompleksową modernizację energetyczną budynków (zgodnie z opisem działania 4.2) poprzez koordynację tych obszarów na poziomie Planów Gospodarki Niskoemisyjnej. Priorytetowo wspierane będą inwestycje dotyczących przebudowy sieci ciepłowniczej, uzasadnionych jednoczesną likwidacją źródeł niskiej emisji na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM₁₀. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w dopuszczalnym dobowym poziomie stężeń pyłu PM₁₀ wynosi 50 µg/m³ i nie może być przekroczony częściej niż 35 dni w roku, natomiast średnia roczna nie może przekraczać 40 µg/m³.

Dla projektów realizowanych na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM₁₀, wymogiem jest uzyskanie redukcji emisji pyłów.

3. Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:

Interwencja podejmowana w ramach Działania ukierunkowana jest na zwiększenia roli transportu miejskiego, jako alternatywy dla motoryzacji indywidualnej w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych. Realizowane będą przedsięwzięcia służące zwiększonemu wykorzystaniu niskoemisyjnego transportu zbiorowego i innych przyjaznych środowisku form mobilności miejskiej.

W ramach poprawy i rozwoju systemu multimodalnego transportu publicznego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wsparcie będzie skierowane na szeroki zakres prac, w tym:

a. Tabor na potrzeby transportu publicznego

- zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego spełniającego normę EURO VI, z preferencją dla taboru zasilanego paliwem alternatywnym w stosunku do silników spalinowych (elektrycznych, gazowych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem, itp.)

Uzupełnieniem inwestycji (tj. wyłącznie w połączeniu z typem projektu wskazanym powyżej, jako komplementarny i niedominujący element projektu) mogą być przedsięwzięcia z zakresu:

- budowy/rozbudowy instalacji do dystrybucji ekologicznych nośników energii (np. na potrzeby pojazdów zaopatrzonych w silniki o napędzie elektrycznym, gazowym,

wodorowym, biopaliwa), dla komunikacji zbiorowej – jeśli jest to uzasadnione inwestycją główną, tj. zakupem/modernizacją taboru autobusowego)

- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacji infrastruktury transportu publicznego w tym np.: uzupełnienia istniejącego układu wydzielonych pasów dla autobusów, wyposażenia dróg w zjazdy, zatoki autobusowe, przystanki i inne urządzenia drogowe dla komunikacji miejskiej)
- budowa zintegrowanego systemu monitorowania i zarządzania ruchem (w tym: monitoring bezpieczeństwa, zakup i montaż systemów sterowania i nadzoru ruchu).

b. Parkingi „Parkuj i Jedź”

- budowa/przebudowa węzłów (centrów) przesiadkowych, systemy „Parkuj i Jedź”
- przystosowanie istniejących parkingów do funkcji „Parkuj i Jedź”

c. Ścieżki i infrastruktura rowerowa

- budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów (w tym oznakowanie przejazdów, pasów dla rowerów i wyznaczenie śluz rowerowych oraz przejazdy rowerowe przez skrzyżowania) z wyłączeniem funkcji turystycznej.

d. Organizacja i zarządzanie ruchem - ITS

- zakup oraz montaż urządzeń z zakresu systemów zarządzania ruchem, w tym:
- systemy centralnego sterowania sygnalizacją i ruchem
- znaki drogowe o zmiennej treści
- systemy monitorowania ruchu wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej wraz z równoczesną zmianą geometrii skrzyżowań pod kątem najlepszego wykorzystania instalowanego systemu

Realizowane systemy centralnego sterowania sygnalizacją i ruchem powinny mieć za główny cel nadanie priorytetu/ preferencji dla ruchu niezmotoryzowanego i/lub transportu zbiorowego.

Możliwość realizacji projektów integrujących w sobie ww. typy projektów.

Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej (3)

Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, wyłącznie jako uzupełniające i niedominujące elementy projektu, realizujące bezpośrednio cele projektu oraz pozostające w bezpośrednim powiązaniu funkcjonalnym ze wskazanymi powyżej typami projektów, mogą być realizowane zadania dot. infrastruktury towarzyszącej, w tym np.:

- poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej);
- miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, przebudowa schodów na pochylnie z wykorzystaniem dla rowerzystów;
- chodniki i przejścia dla pieszych;
- modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności;
- budowa/przebudowa dróg lokalnych (powiatowych i gminnych), związana ze zrównoważoną mobilnością miejską, prowadząca do optymalizacji wykorzystania środków transportu publicznego, w tym również poprzez zapewnienie dojazdu do węzłów przesiadkowych oraz parkingów „Parkuj i Jedź” bądź uzyskanie efektu ekologicznego poprzez uspokojenie ruchu drogowego. Szczegółowy opis możliwych

do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP.

4. Energooszczędne oświetlenie zewnętrzne (ulic, placów i dróg)

- montaż lub modernizacja oświetlenia zewnętrznego (m.in. wymiana: źródeł światła, opraw, zapłonników, kabli zasilających, słupów, montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych ciągów oświetleniowych);
- montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach typów projektów 1-4 zastosowanie będą mieć następujące zasady:

Preferencję uzyskają projekty o dużej skali i sile oddziaływania, a także projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście oraz przyczyniające się do powstawania miejsc pracy.

Preferencję uzyskają projekty realizowane w formule ESCO46.

Priorytetowo będą realizowane projekty na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza.

Poddziałanie 4.3.2

1. Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej - ZIT:

Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia ukierunkowane na wzmacnianie systemów multimodalnego transportu miejskiego na obszarze objętym strategią ZIT.

a. Parkingi „Parkuj i Jedź”

- przystosowanie istniejących parkingów do funkcji „Parkuj i Jedź”.

1.1 b. Ścieżki i infrastruktura rowerowa

- budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów (w tym oznakowanie przejazdów, pasów dla rowerów i wyznaczenie śluz rowerowych oraz przejazdy rowerowe przez skrzyżowania) z wyłączeniem funkcji turystycznej.

Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej – ZIT, wyłącznie jako uzupełniające i niedominujące elementy projektu, realizujące bezpośrednio cele projektu oraz pozostające w bezpośrednim powiązaniu funkcjonalnym ze wskazanymi powyżej typami projektów, mogą być realizowane zadania dot. infrastruktury towarzyszącej, w tym np.:

- poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej);
- miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, przebudowa schodów na pochylnie z wykorzystaniem dla rowerzystów;
- chodniki i przejścia dla pieszych;
- modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności;
- budowa/przebudowa dróg lokalnych (powiatowych i gminnych), związana ze zrównoważoną mobilnością miejską, prowadząca do optymalizacji wykorzystania środków transportu publicznego, w tym również poprzez zapewnienie dojazdu do węzłów przesiadkowych oraz parkingów „Parkuj i Jedź” bądź uzyskanie efektu ekologicznego poprzez uspokojenie ruchu drogowego. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. typów projektów zastosowanie będą mieć następujące zasady:

Preferencję uzyskają projekty o dużej skali i sile oddziaływania, a także projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście oraz przyczyniające się do powstawania miejsc pracy.

Priorytetowo będą realizowane projekty na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza.

Typ beneficjentów

Poddziałanie 4.3.1

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną;
- spółki prawa handlowego z udziałem jst;
- przedsiębiorstwa;
- spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y;
- podmiot, który wdraża instrumenty finansowe

Poddziałanie 4.3.2

JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Poddziałanie 4.3.1

Przedmiotowe inwestycje powinny być realizowane w szczególności na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych i docelowych poziomach zanieczyszczeń powietrza oraz w oparciu o przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej.

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Ograniczenie niskiej emisji – wymiana czynników grzewczych

W celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest aby beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, jednak mając na uwadze, iż głównymi źródłami zanieczyszczeń są indywidualne systemy ogrzewania mieszkań, odbiorcami końcowymi projektu byłiby m.in. mieszkańcy, osoby prawne. Wspierane będą kotły spalające biomasę (np. drewno, pellet) lub paliwa gazowe (w tym również mikrokogeneracja), z wyłączeniem pieców węglowych. Wsparcie może zostać udzielone jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej nie jest uzasadnione ekonomicznie.

Warunkiem wstępnym realizacji inwestycji będzie przeprowadzenie właściwej oceny potrzeb i metod osiągnięcia oszczędności energii i redukcji emisji w sposób opłacalny, tak aby czynnikiem decydującym o wyborze takich inwestycji był najlepszy stosunek wykorzystania zasobów do osiągniętych rezultatów, obowiązkowym warunkiem poprzedzającym realizację projektów będzie przeprowadzenie audytów energetycznych i/lub audytów efektywności energetycznej, które posłużą do weryfikacji faktycznych oszczędności energii oraz wynikających z nich wymiernych skutków finansowych.

Inwestycje muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ (w odniesieniu do istniejących instalacji o min. 30%) i innych zanieczyszczeń powietrza, do znacznego zwiększenia oszczędności energii a także przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń

Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Sieci ciepłownicze i chłodnicze

Wsparcie mogą uzyskać projekty znajdujących się na terenie miast lub miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie nie ujętych w Strategii ZIT miast wojewódzkich.

Istniejący system ciepłowniczy lub chłodniczy (niezależnie od rodzaju projektu) musi w momencie udzielenia pomocy publicznej spełniać wymóg efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 41 dyrektywy 2012/27/UE. Dla budowy nowej sieci ciepłowniczej lub chłodniczej w momencie udzielenia pomocy publicznej muszą istnieć źródła energii pozwalające na spełnienie wymogu efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 41 dyrektywy 2012/27/UE.

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:

Wsparcie będzie skierowane na teren miasta lub miasta i obszaru powiązanego z nim funkcjonalnie. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie będzie celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń (w szczególności PM₁₀), uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego.

Wszystkie projekty dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej, będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategii miejskie lub dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej, które mają się przyczynić do osiągnięcia celów Strategii Europa 2020. Funkcję takich dokumentów mogą pełnić również Strategie ZIT lub plany mobilności miejskiej.

Warunkiem realizacji projektów z zakresu taboru autobusów jest zakup pojazdów spełniających co najmniej normę emisji spalin Euro VI. Priorytetowo będzie traktowany zakup pojazdów o alternatywnych systemach napędowych (elektrycznych, gazowych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem, itp.).

Inwestycje związane ze ścieżkami/drogami rowerowymi nie będą mogły mieć charakteru turystycznego, a ich rozbudowa przyczyniać się będzie do obniżenia poziomu emisji CO₂ i PM₁₀. Muszą one prowadzić do substytucji ruchu samochodowego, czyli posiadać funkcję komunikacyjną.

Inwestycje w drogi lokalne będą finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu (nie dominujący) dotyczący systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Możliwa jest zatem realizacja dróg stanowiących element projektów związanych z budową np. centów przesiadkowych P+R, wyznaczaniem „buspasa” (pas ruchu dla autobusów) itp., dla celów ograniczania transportochłonności. Wyklucza się możliwość sfinansowania odrębnego samodzielnego, projektu drogowego (np. budowa drogi dojazdowej).

Przedmiotowe inwestycje realizowane będą w oparciu o zapisy UP w zakresie wielkości

kosztów przedsięwzięcia. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP.

Preferowane będą kompleksowe projekty obejmujące jak największą liczbę typów projektów wskazanych w ramach pkt 3 Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.

Poddziałanie 4.3.2

Dodatkowe wymagania w zakresie projektów Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:

Wszystkie projekty związane z rozwojem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej muszą prowadzić do skoordynowania polityki transportowej z polityką przestrzenną tak, aby uzyskać zmniejszenie transportochłonności przyczyniając się do osiągnięcia niskoemisyjności. Muszą one wynikać z przygotowanych przez samorzady planów, zawierających odniesienia do kwestii przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcją takich dokumentów mogą pełnić plany dotyczące gospodarki niskoemisyjnej lub Strategie ZIT lub plany mobilności miejskiej.

Inwestycje w drogi lokalne będą finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu (nie dominujący) dotyczący systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Możliwa jest zatem realizacja dróg stanowiących element projektów związanych z budową np. centów przesiadkowych P+R, ścieżek rowerowych dla celów ograniczania transportochłonności. Wyklucza się możliwość sfinansowania odrębnego samodzielnego, projektu drogowego (np. budowa drogi dojazdowej). Przedmiotowe inwestycje realizowane będą w oparciu o zapisy UP w zakresie wielkości kosztów przedsięwzięcia. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 80% zaś w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych możliwość współfinansowania z budżetu państwa. Środki budżetu państwa w zależności od rundy konkursowej liczone będą w sposób automatyczny z zachowaniem określonego przez MIR Algorytmu (procentu wagi dla PI) lub

- na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego bądź innych obowiązujących przepisów w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych

Cel i uzasadnienie działania

Ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Celem tego procesu jest przeciwdziałanie marginalizacji obszarów kryzysowych, na których nasilają się niepożądane zjawiska społeczne i ekonomiczne a degradacji ulega stan i zagospodarowanie przestrzeni.

Efektom podjętych działań powinno być nadanie obszarom zidentyfikowanym w programach rewitalizacji nowych funkcji, lub przywrócenie poprzednich, w wyniku zaplanowanych i skoordynowanych działań interwencyjnych i naprawczych.

Przykładowe rodzaje projektów

1. rozwój infrastruktury technicznej na obszarach rewitalizowanych w celu ich aktywizacji społecznej i gospodarczej.

Interwencja ma na celu zmianę sposobu użytkowania wspólnych przestrzeni miejskich i wiejskich (rynków, placów, skwerów, także z terenami zielonymi), wokół których można koncentrować działalność gospodarczą szczególnie o charakterze usługowo-handlowym, sprzedaży produktów regionalnych w tradycyjny sposób bezpośrednio od producentów, pozwalających na poprawę warunków pracy i utworzenie nowych miejsc pracy, w tym dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, oraz miejsc dla przedsiębiorstw społecznych.

Ponadto zintegrowane przedsięwzięcia polegające na renowacji, rewaloryzacji, modernizacji, adaptacji i wyposażeniu istniejącej zabudowy na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne oraz mieszkalne (ze szczególnym naciskiem na poprawę efektywności energetycznej).

- odnowa tkanki mieszkaniowej

Wsparciem zostanie objęta tkanka mieszkaniowa w zakresie części wspólnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, jako element szerszego działania rewitalizacyjnego.

Wsparcie w ramach działania, co do zasady, nie podlegają:

- inwestycje polegające na budowie nowych budynków
- inwestycje wykraczające poza części wspólne budynków wielorodzinnych.

Preferowane będą:

- projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście, szczególnie realizowane w postaci wiązek projektów obejmujących EFS;
- projekty realizowane w partnerstwie, w szczególności będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej, w tym za pośrednictwem LGD;
- projekty wynikające ze Strategii OMW;
- projekty nowych obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych wyłaniane w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego.

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia, np. LGD;

- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
- organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej (jopis);
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa społeczne;
- instytucje kultury;
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;
- instytucje edukacyjne;
- instytucje rynku pracy;
- podmiot, który wdraża instrumenty finansowe.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Warunkiem ubiegania się o wsparcie w ramach Działania jest wynikanie projektu z aktualnego (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programu rewitalizacji⁶⁰.

Program rewitalizacji z którego wynika składany projekt rewitalizacyjny, spełnia wymagania określone w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, tj. posiada określone cechy i elementy.

Brak programu rewitalizacji zgodnego z *Wytycznymi* oznacza brak możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach Działania 6.2.

Zasięg obszarów zdegradowanych wskazanych do objęcia programem rewitalizacji wyznaczany jest przy założeniu, że jest to terytorium ograniczone przestrzennie, tj. obejmujące najbardziej zdegradowane tereny danej gminy, dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Obszar ten co do zasady nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy nie więcej niż 30% jej mieszkańców.

Projekty realizowane z EFRR muszą być komplementarne i bezpośrednio powiązane z interwencją wspierającą cele EFS, szczególnie w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem.

Należy wyeliminować możliwość realizacji wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym. Co do zasady nie ma możliwości realizacji inwestycji polegających na budowie nowych budynków.

Pozostałe limity i ograniczenia:

- inwestycje w zakresie kultury w ramach działań rewitalizacyjnych maksymalnie do 2 mln euro kosztów kwalifikowalnych;
- możliwość realizacji inwestycji w drogi lokalne (gminne i powiatowe) jeśli stanowią one nie więcej niż 30% kosztów kwalifikowalnych projektu i są elementem LPR; w przypadku realizacji projektów z elementami z zakresu termomodernizacji, co do zasady nie może ona stanowić więcej niż 49% wartości projektu i musi być przeprowadzona na podstawie audytu energetycznego;
- w projektach kompleksowej odnowy tkanki mieszkaniowej, co do zasady projekt może dotyczyć tylko części wspólnych budynków wielorodzinnych;
- w projektach kompleksowej odnowy tkanki mieszkaniowej - termomodernizacja jako element kompleksowych projektów z dopuszczeniem wyjścia poza części wspólne budynków mieszkalnych, jeśli konieczność taka wynika z audytu energetycznego;
- projekty nowych obiektów kubaturowych lub przestrzeni publicznych o wartości przekraczającej 10 mln zł, których realizacja objęta jest zakresem projektu ubiegającego się o współfinansowanie w ramach RPO WM 2014-2020, obligatoryjnie

wyłaniane w drodze konkursu architektonicznego, architektoniczno-urbanistycznego lub urbanistycznego;

- na terenach wiejskich rewitalizacja co do zasady powinna zostać skoncentrowana na zdegradowanych terenach przemysłowych, pokolejowych, powojkowych lub popegeerowskich.

Zgodnie z UP, w przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
95% = 80% UE + 15% BP

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Maksymalnie 2 mln euro (tj. 7,1 mln zł) kosztów kwalifikowanych projektu, w przypadku wsparcia projektów w zakresie kultury.

Instrumenty finansowe

System wdrażania instrumentów finansowych zostanie opracowany na późniejszym etapie. Małe pożyczki do 3 mln zł – minimalnie 50 tys. zł, maksymalnie nie więcej niż 3 mln zł. Duże pożyczki - minimalnie 3 mln zł, maksymalnie nie więcej do 20 mln zł.

Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych

Mieszkańcy województwa mazowieckiego, w tym głównie z obszarów kryzysowych wskazanych w LPR do rewitalizacji.

Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób poszukujących pracy biernych zawodowo

Cel i uzasadnienie działania

Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako defaworyzowane na rynku pracy

Celem jest objęcie wsparciem osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. osób nieaktywnych zawodowo należących do grup defaworyzowanych, czyli osób powyżej 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, osób bez kwalifikacji, by w konsekwencji udzielonego wsparcia znalazły zatrudnienie. Ze względu na demarkację z PO WER, przedmiotowe Działanie dedykowane jest osobom w wieku 30 lat i powyżej.

Przykładowe rodzaje projektów

Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy (Pakiet), składający się z typów operacji wymienionych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy r.

Działania realizowane w pakiecie będą prowadzone na podstawie przepisów zawartych ww. ustawie i będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do zatrudnienia, przyczyniając się do zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy. Wsparciem zostaną objęte osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w UP jako wymagające interwencji EFS: osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety.

W ramach Pakietu przewiduje się:

1. Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy (w tym pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe);

Obejmowało ono będzie przeprowadzenie analizy sytuacji zawodowej uczestnika projektu oraz zaplanowanie jego ścieżki kariery w formie Indywidualnego Planu Działań (IPD). W IPD zostanie określony rodzaj i zakres narzędzi niezbędnych do reaktywacji zawodowej osób objętych wsparciem. Planowane jest zastosowanie badań psychologicznych w szczególności w przypadkach zaplanowania kariery zawodowej w obszarze usług opiekuńczych. Efektem ww. wsparcia będzie skierowanie uczestnika projektu do zatrudnienia lub zdefiniowanie kolejnych kroków, prowadzących do jego podjęcia. Niniejszym typem operacji będą objęci wszyscy uczestnicy interwencji.

2. Podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy;

Będą one polegały na przeszkoleniu osób pozostających bez zatrudnienia i uzyskaniu przez nich nowych kwalifikacji zapewniających zwiększenie szans na reaktywację zawodową. Działania będą kierowane do osób należących do grup defaworyzowanych.

3. Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego;

Będzie polegała na organizowaniu płatnych staży zawodowych u pracodawców na konkretnych stanowiskach pracy, według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców. Przewiduje się zaangażowanie pracodawców w sporządzanie programów staży. Przedmiotowe wsparcie kierowane w szczególności do osób powyżej 50 roku życia oraz osób o niskich kwalifikacjach.

4. Wspieranie mobilności, w tym na poziomie międzynarodowym w ramach sieci EURES poprzez realizację ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej.

Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT.

Wsparcie przeciwdziała horyzontalnemu problemowi - dużej stopie bezrobocia na terenach o małej koncentracji miejsc pracy.

Typ beneficjentów

W odniesieniu do typów operacji 1-3:

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), dużych przedsiębiorstw oraz Powiatowych Urzędów Pracy.

W odniesieniu do typu operacji 4:

Wyłącznie podmioty prowadzące agencje zatrudnienia oraz podmioty, o których mowa w art. 18c ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.), po uzyskaniu akredytacji, o której mowa w art. 36 a ust. 4 pkt 2 wskazanej ustawy.

Limity i ograniczenia w realizacji - Nie dotyczy

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 80% + 15% BP = 95% lub

- na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 50 000 PLN.

Maksymalna wartość projektu - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w regulaminie konkursu

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w regulaminie konkursu

Instrumenty finansowe - Nie dotyczy

Działanie 8.3 Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

Poddziałanie 8.3.1. -Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej

Poddziałanie 8.3.2. -Ułatwianie powrotu do aktywności zawodowej w ramach ZIT

Cel i uzasadnienie działania

Powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3

Obowiązki opiekuńcze sprawowane nad małymi dziećmi wyłączają z rynku pracy na okres urlopu wychowawczego jednego z opiekunów prawnych. Najczęściej są to kobiety, jednak wyłączenie z rynku pracy może również dot. innych członków rodziny.

Celem interwencji jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych nad dziećmi co w konsekwencji przeloży się na umożliwienie powrotu do zatrudnienia osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do lat 3.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 8.3.1

Przewiduje się następujące typy operacji:

1. Tworzenie i funkcjonowanie podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych), klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki;
2. Tworzenie nowych miejsc opieki w podmiotach opieki nad dzieckiem do lat 3 już istniejących;
3. Tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi w innych formach opieki wymienionych w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3 obejmujące:
 - a. sprawowanie opieki przez nianię,
 - b. sprawowanie opieki przez opiekuna dziennego;
4. Pokrycie części kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3.

Zaproponowane typy operacji zostały zaprojektowane w sposób zapewniający szerokie spektrum pomocy zarówno w organizowaniu, funkcjonowaniu jak i finansowaniu miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Zakłada się wykorzystanie całego wachlarza typów operacji przewidzianych w ustawie z dn. 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3. Wsparcie realizowane będzie na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Poddziałanie 8.3.2

Przewiduje się następujące typy operacji:

1. Tworzenie i funkcjonowanie podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych), klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki;
2. Tworzenie nowych miejsc opieki w podmiotach opieki nad dzieckiem do lat 3 już istniejących;
3. Tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi w innych formach opieki wymienionych w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3 obejmujące sprawowanie opieki przez opiekuna dziennego;
4. Pokrycie części kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3.

Zaproponowane typy operacji zostały zaprojektowane w sposób zapewniający szerokie spektrum pomocy zarówno w organizowaniu, funkcjonowaniu jak i finansowaniu miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Zakłada się wykorzystanie całego wachlarza typów operacji przewidzianych w ustawie z dn. 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3. Wsparcie realizowane będzie na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

Typ beneficjentów

Poddziałanie 8.3.1

- Gminy,
- Osoby fizyczne – prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych,
- Osoby prawne,
- Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Poddziałanie 8.3.2

Gminy, osoby fizyczne – prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej z obszarów realizacji ZIT WOF.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Nie dotyczy.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy) 80% środki UE

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 100 000 PLN.

Maksymalna wartość projektu - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w regulaminie konkursu.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w regulaminie konkursu

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy.

Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększenie szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa

Zatrudnienie jest najskuteczniejszą formą walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, dlatego działania zwiększające szansę uzyskania zatrudnienia, połączone z działaniami na rzecz włączenia społecznego są głównym kierunkiem interwencji w ramach IX Osi Priorytetowej. Jej efektem będzie wzrost samodzielności, zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzrost zatrudnienia. Efektem realizacji celu będzie także poprawa współpracy jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej z instytucjami rynku pracy oraz zwiększenie potencjału PES o charakterze integracyjnym.

Istotne dla osiągnięcia zaplanowanego celu jest ograniczenie możliwości znalezienia się w zasięgu zjawiska ubóstwa nowych osób. Dlatego zaplanowane zostały działania zapobiegające ubóstwu, ukierunkowane na pomoc rodzinom.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Integracja osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowana na aktywizację społeczno-zawodową, w tym:

- integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej,
- aktywna integracja dla włączenia społecznego realizowana przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS),

- integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.

Wsparcie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowane będzie z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym.

Proces wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywać się będzie na podstawie ścieżki reintegracyjnej, określonej indywidualnie dla każdej osoby i rodziny, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, potencjału, predyspozycji i potrzeb. W ramach ścieżki reintegracyjnej, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne³¹, jeżeli wynika to z indywidualnych potrzeb i konieczności zapewnienia kompleksowego wsparcia, a także usługi realizowane w PI 9v, związane z przygotowaniem określonej osoby do zatrudnienia w przedsiębiorstwie społecznym. Działania w zakresie aktywizacji zawodowej nie mogą stanowić pierwszego elementu realizacji ścieżki reintegracyjnej.

Realizowane będą kompleksowe, dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsięwzięcia w zakresie integracji społecznej i aktywizacji zawodowej osób oddalonych od rynku pracy w ramach współpracy międzysektorowej, w postaci Programów Aktywizacja i Integracja, dla osób pracy zakwalifikowanych do III profilu pomocy, tj. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających w pierwszej kolejności wsparcia w zakresie integracji społecznej. Realizowanie PAI odbywać się będzie we współpracy jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej oraz powiatowych urzędów pracy (PUP), wspieranych działaniami urzędów administracji publicznej, NGO, PES, przedsiębiorstw i innych podmiotów.

W PAI możliwe będzie wykorzystanie m.in. następujących instrumentów:

- diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu;
- prace społecznie użyteczne;
- działania w zakresie aktywizacji zawodowej będące w kompetencji PUP (n.p. poradnictwo zawodowe, szkolenia, poradnictwo zawodowe, wsparcie motywacyjne, pośrednictwo pracy, staże, praktyki zawodowe, subsydiowane zatrudnienie)
- działania w zakresie integracji społecznej w KIS, CIS (poza działaniami realizowanymi przez te podmioty na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym);
- działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych, realizowane przez grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie, grupy wsparcia.

Formy działań w zakresie integracji społecznej stanowią katalog otwarty, co oznacza że podmioty realizujące ten zakres wsparcia w pracy z bezrobotnym mogą wykorzystywać szeroki zakres działań doradczych, działań aktywizujących, zajęć warsztatowych, które będą zmieniać postawę bezrobotnych i wspomagać proces aktywizacji zawodowej realizowany przez powiatowy urząd pracy.

Wsparcie w zakresie aktywnej integracji dla włączenia społecznego realizowane będzie przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS). Będzie obejmować zintegrowane

usługi społeczne, edukacyjne i zawodowe, zapewniające kompleksowe wsparcie, mające na celu aktywizację społeczno-zawodową.

W projektach realizowanych przez OPS i PCPR możliwe będzie korzystanie z szerokiego zakresu instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej, w zależności od indywidualnych potrzeb osób i rodzin objętych wsparciem. Mogą to być, m.in.

- diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu³²;
- praca socjalna;
- usługi asystenckie, w tym m.in. usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta rodziny, asystenta osoby bezdomnej w procesie wychodzenia z bezdomności;
- inicjatywy przygotowujące do podjęcia zatrudnienia (m.in. staże, praktyki zawodowe);
- subsydiowane zatrudnienie, zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy;
- zatrudnienie wspierane, wspomagane, usługi trenera zatrudnienia wspieranego;
- poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne, poradnictwo prawne i obywatelskie;
- trening kompetencji i umiejętności społecznych;
- poradnictwo zawodowe;
- pośrednictwo pracy;
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji;
- finansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym;
- pomoc dla otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniająca lub odbudowująca naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np.: mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne.

Wsparcie mające na celu integrację społeczną oraz przygotowanie do zatrudnienia na otwartym rynku pracy i w PES będzie realizowane w typie projektów integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, opierająca się przede wszystkim na usługach reintegracji i rehabilitacji społeczno – zawodowej. W ramach tego typu operacji świadczone będą następujące wsparcie:

- diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu;
- usługi reintegracji społecznej i zawodowej świadczone przez CIS i KIS;
- udzielanie wsparcia na tworzenie nowych miejsc reintegracji społecznej i zawodowej w istniejących lub nowo powstających CIS i KIS; ;
- usługi aktywnej integracji w ramach WTZ i ZAZ (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych), w tym usługi asystenckie oraz inne usługi aktywnej integracji (np. usługi trenera pracy) umożliwiające uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia oraz nabywanie nowych umiejętności społecznych i zawodowych, pozwalających uzyskać i utrzymać zatrudnienie w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia;³³
- wsparcie usług rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia w ZAZ, w szczególności poprzez zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnościami

zatrudnionych w istniejących ZAZ34, z możliwością objęcia tych osób usługami aktywnej integracji oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami dotychczas zatrudnionych w ZAZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji ukierunkowaną na przygotowanie osób zatrudnionych w ZAZ do podjęcia zatrudnienia poza ZAZ: na otwartym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej;

- wsparcie rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach WTZ poprzez wsparcie nowych osób w istniejących WTZ usługami aktywnej integracji lub wsparcie dotychczasowych uczestników WTZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji obowiązkowo ukierunkowaną na przygotowanie uczestników WTZ do podjęcia zatrudnienia i ich zatrudnienie: w ZAZ, na otwartym lub chronionym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej;
- tworzenie u pracodawców miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy na potrzeby zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne;
- trening kompetencji i umiejętności społecznych;
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy;
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji;
- oddziaływanie na uczestników oraz otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzmacniające lub odbudowujące naturalne systemy wsparcia, takie jak rodzina i lokalna społeczność, obejmujące np.: mediacje, terapie rodzinne, poradnictwo rodzinne, realizacja programów aktywności lokalnej;

2. Wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi i rodziców samotnie wychowujących dzieci.

W ramach wsparcia na rzecz rodzin możliwa jest realizacja następujących działań::

- diagnoza indywidualnych potrzeb i potencjałów uczestników projektu w celu przygotowania i realizacji wsparcia w oparciu o ścieżkę reintegracji³⁵;
- pomoc w zakresie świadomego rodzicielstwa tj. wsparcie rodzin w świadomym i odpowiedzialnym podejmowaniu i realizacji funkcji wynikających z rodzicielstwa w celu zapobiegania powstawaniu trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez m.in:
 - Zintegrowane poradnictwo rodzinne (pedagogiczne, psychologiczne, prawne
 - Akademie rodziny, w tym zintegrowane, kompleksowe, zgodne z zapotrzebowaniem rodziny działania profilaktyczne i terapeutyczno-edukacyjne, zintegrowane działania społeczne, edukacyjne, kulturalne i sportowe;
- tworzenie zintegrowanej sieci wsparcia opartej o kooperację instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi;
- usługi interwencji kryzysowej w sytuacji kiedy są one niezbędne do realizacji zindywidualizowanego planu wsparcia opartego na diagnozie

- działania doradcze, edukacyjne, np. w zakresie zapobiegania zadłużeniu rodzin;
- wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie profilaktyki wykluczenia społecznego, np. przez tworzenie zintegrowanej sieci wsparcia opartej na kooperacji instytucji publicznych z NGO;
- projekty na rzecz rodzin w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin, w tym m.in.:
- wypracowanie ścieżek reintegracji dla włączenia społecznego, w tym dla osób w wieku aktywności zawodowej niekontynuujących nauki i nie objętych programami usamodzielnienia w ramach zadań PCPR;
- edukacja prozatrudnieniowa o formach zatrudnienia, z uwzględnieniem zatrudnienia socjalnego;
- współpraca z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej przy aktywizacji zawodowej dorosłych członków rodzin zdolnych do pracy;
- zapobieganie procesom ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez wzmacnianie samodzielności rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami oraz rodzin z innymi osobami zależnymi, poprzez m.in.:
- zintegrowane poradnictwo socjalne pedagogiczne, psychologiczne, prawne;
- usługi interwencji kryzysowej w sytuacji kiedy są one niezbędne do realizacji zindywidualizowanego planu wsparcia opartego na diagnozie;
- współpracę z instytucjami rynku pracy i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej dorosłych członków rodzin mogących podjąć zatrudnienie;
- integrację międzypokoleniową;
- realizacja programów profilaktycznych i społecznych, które będą wynikiem wspólnego zainicjowania oraz realizacji w partnerstwie pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, szkołami i lokalnymi grupami społecznymi.

Typ beneficjentów

Beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym:

- JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych;
- podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia;
- urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe;
- instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego;
- jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej (jopis);
- PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Istotną barierą w realizacji interwencji, w typie przedsięwzięć *aktywna integracja dla włączenia społecznego realizowane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej*, tj. projektów realizowane przez OPS, PCPR jest warunek, że tryb pozakonkursowy będzie mógł być zastosowany tylko w przypadku objęcia wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu tj. PCPR i OPS. Dotychczas nie ma instrumentów zapewniających udział w realizacji projektów wszystkich OPS i PCPR.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 95% = 80% UE + 15% BP- dla projektów podmiotów niepublicznych lub innych projektów konkursowych.
- 80% dla pozostałych projektów, tj. dla projektów OPS i PCPR.

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 100 000.

Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe - Nie dotyczy

Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych

Cel i uzasadnienie działania

Wsparcie osób dorosłych w uczeniu się przez całe życie przez nabywanie i/lub podwyższanie kompetencji

Planuje się, że dzięki interwencji wzrośnie liczba osób dorosłych, w szczególności z grup najbardziej potrzebujących, które poprzez uczestnictwo w szkoleniach podniosą swoje kwalifikacje/kompetencje w obszarze ICT i języków obcych.

W rezultacie zwiększenia przedmiotowych kwalifikacji i/lub umiejętności/kompetencji wzrosną także szanse uczestników kursów/szkoleń na rynku pracy. Wsparcie osób dorosłych w nabywaniu wskazanych kompetencji kształtować będzie również nawyk uczestnictwa w uczeniu się przez całe życie¹²³, a także przeciwdziałania poczuciu marginalizacji wynikających z braku kompetencji, czy umiejętności.

Przykładowe rodzaje projektów

Szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji cyfrowych i językowych zakończone procesem formalnego potwierdzania i certyfikacji nabytych kwalifikacji

Typ beneficjentów

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.: pkt. 21-22 oraz 24-29.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
90% = 80% UE+ 10% BP

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 10.3 Doskonalenie zawodowe

Poddziałanie 10.3.1 -Doskonalenie zawodowe uczniów

Poddziałanie 10.3.2 -Programy stypendialne

Poddziałanie 10.3.3 -Doskonalenie zawodowe w ramach ZIT

Poddziałanie 10.3.4 -Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych

Cel i uzasadnienie działania

Poddziałanie 10.3.1 -Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego

Głównym celem działań w zakresie kształcenia zawodowego jest wzrost jego efektywności i skuteczności, tak aby odpowiadało na potrzeby przeobrażającego się rynku pracy i wyzwania gospodarki opartej na wiedzy. Oczekuje się, że dzięki realizowanym interwencjom na rynek pracy wejdą absolwenci szkół zawodowych z kompetencjami dostosowanymi do potrzeb rynku pracy, z doświadczeniem zdobytym dzięki stażom/praktykom przeprowadzonym u pracodawców. Również możliwość prowadzenia doradztwa zawodowego pozwoli zorientować uczniów na oczekiwania rynku pracy i określenie drogi zawodowej.

Ponadto, w ramach zaplanowanych form wsparcia realizowane będą projekty stypendialne dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych. Równoległe ze wsparciem uczniów prowadzone będzie wsparcie nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, w szczególności ukierunkowane na aktualizowanie i nabywanie wiedzy i umiejętności potrzebnych w pracy z uczniami.

Znaczącym elementem w dostosowaniu kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy jest również doposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesny sprzęt (urządzenia/maszyny) i materiały dydaktyczne odpowiadające środowisku pracy u przedsiębiorców/pracodawców.

Poddziałanie 10.3.2

Poddziałanie 10.3.3

Poddziałanie 10.3.4 - *Zwiększenie szans osób dorosłych na rynku pracy przez uczestnictwo w kształceniu i szkoleniu zawodowym*

Stalą potrzebą pracodawców są dobrze przygotowani do pracy, wykwalifikowani pracownicy, aktualizujący swoje kwalifikacje otwarci na kształcenie przez całe życie, a także na wyzwania jakie stawia nowoczesna gospodarka. Znajomość potrzeb rynku pracy i umiejętność odpowiadania na te potrzeby to wyzwanie jakiego sprostać mają interwencje adresowane do dorosłych angażujących się w podwyższanie wykształcenia i kompetencji/kwalifikacji zawodowych.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 10.3.1

1. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu

- a. kursy kwalifikacyjne lub szkolenia doskonalące w zakresie tematyki związanej z nauczaniem zawodem, w tym organizowane i prowadzone przez kadrę ośrodków doskonalenia nauczycieli lub trenerów przeszkolonych w ramach PO WER;
- b. praktyki lub staże w instytucjach z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, w tym przede wszystkim w przedsiębiorstwach lub u pracodawców działających na obszarze, na którym znajduje się dana szkoła lub placówka systemu oświaty;
- c. studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotów zawodowych albo obejmujące zakresem tematykę związaną z nauczaniem zawodem (branżowe, specjalistyczne);
- d. budowanie lub moderowanie sieci współpracy i samokształcenia;
- e. realizację programów wspomaganiam⁶³;
- f. programy walidacji i certyfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w pracy dydaktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem nadawania uprawnień egzaminatora w zawodzie instruktorom praktycznej nauki zawodu na terenie przedsiębiorstw;
- g. wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL.

2. Podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów i słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, uczniów lub słuchaczy szkół gimnazjalnych (wyłącznie w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego) i ponadgimnazjalnych, szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne;

- a. praktyki zawodowe organizowane u pracodawców lub przedsiębiorców dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych
- b. staże zawodowe obejmujące realizację kształcenia zawodowego praktycznego we współpracy z pracodawcami lub przedsiębiorcami lub wykraczające poza zakres kształcenia zawodowego praktycznego;
- c. wdrożenie nowych, innowacyjnych form kształcenia zawodowego;
- d. dodatkowe zajęcia specjalistyczne realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, umożliwiające uczniom i słuchaczom uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych;
- e. organizowanie kursów przygotowawczych na studia we współpracy ze szkołami wyższymi oraz organizowanie kursów i szkoleń przygotowujących do kwalifikacyjnych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich;
- f. udział w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych;
- g. wsparcie uczniów lub słuchaczy w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy;
- h. programy walidacji i certyfikacji odpowiednich efektów uczenia się zdobytych w ramach edukacji formalnej, pozaformalnej oraz kształcenia nieformalnego, prowadzące do zdobycia kwalifikacji zawodowych, w tym również kwalifikacji mistrza i czeladnika w zawodzie;
- i. doradztwo edukacyjno-zawodowe (w tym dla uczniów szkół gimnazjalnych);
- j. wykorzystanie rezultatów projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL;
- k. przygotowanie zawodowe uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe w charakterze młodocianego pracownika organizowane u pracodawców, obejmujące naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy, o ile nie jest ono finansowane ze środków Funduszu Pracy. Realizacja ww. formy wsparcia powinna być przeprowadzona w zakresie i na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 2014 r. poz. 432).

3. Tworzenie w szkołach lub placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe* (tj. centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego i/lub jednostek systemu oświaty realizujących zadania** ckziu) warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów – wyłącznie jako element projektu;

a. wyposażenie pracowni lub warsztatów szkolnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego w sprzęt i materiały dydaktyczne.

4. Rozwój współpracy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym:

a. włączenie pracodawców lub przedsiębiorców w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe oraz kwalifikacje mistrza i czeladnika w

zawodzie, w tym m. in.: tworzenie przez pracodawców lub przedsiębiorców ośrodków egzaminacyjnych dla poszczególnych zawodów lub kwalifikacji, upoważnionych przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną do przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, udział pracodawców lub przedsiębiorców w egzaminach potwierdzających kwalifikacje w zawodach w charakterze egzaminatorów;

b. tworzenie klas patronackich w szkołach;

c. współpracę w dostosowywaniu oferty edukacyjnej w szkołach i w formach pozaszkolnych do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy;

d. opracowanie lub modyfikację programów nauczania;

e. wykorzystanie rezultatów projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL;

f. współpracę szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z uczelniami wyższymi.

5. Rozwój doradztwa edukacyjno-zawodowego:

a. uzyskiwanie kwalifikacji doradców edukacyjno - zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji doradców edukacyjno - zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego w szkołach;

b. tworzenie w gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, centrach kształcenia ustawicznego, CKZiU lub innych zespołach realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU Szkolnych Punktów Informacji i Kariery (SPInKa) umożliwiających realizację doradztwa edukacyjno – zawodowego dla uczniów, słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty i osób dorosłych;

c. zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno - zawodowego⁶⁸.

Poddziałanie 10.3.2 -Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych (tryb pozakonkursowy)

Poddziałanie 10.3.3 -Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac

Poddziałanie 10.3.4 -Podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe zainteresowane z własnej inicjatywy zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kwalifikacji zawodowych poprzez;

a. realizację szkolnych form kształcenia ustawicznego zawodowego albo pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, w tym wymienionych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 622).

Typ beneficjentów

Poddziałanie 10.3.1 -Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Poddziałanie 10.3.2 -Instytucja Zarządzająca RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

Poddziałanie 10.3.3 -JST funkcjonujące w ramach Porozumienie gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020

Poddziałanie 10.3.4 -Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.:

- pkt. 10 Poddziałanie 10.3.2 Realizacja programów stypendialnych będzie przeprowadzona wyłącznie przez Województwo Mazowieckie poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie(tryb pozakonkursowy);
- pkt. 21-22 oraz 24-29.

W projektach konkursowych limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji Działania 10.3 (włączając *cross-financing*).

Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródk okresowego programu.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

90% = 80% UE + 10% BP

(w zakresie realizacji programów kształcenia zawodowego)

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 100 000.

Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej/ dokumentacji dotyczącej naboru (projekty pozakonkursowe)

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

PRIORYTETY DOSTĘPNE DLA PODMIOTÓW INNYCH NIŻ PRZEDSIĘBIORSTWA

Działanie 1.1. Działalność badawczo – rozwojowa jednostek naukowych

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększone urynkowanie działalności badawczo – rozwojowej

Województwo mazowieckie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem potencjału sfery B+R. Skoncentrowanie w regionie instytucji naukowych o dużym znaczeniu dla potencjału naukowego Polski prowadzi jednak do zwiększonego zapotrzebowania na wsparcie. Wyeksploatowanie i kluczowe braki w infrastrukturze badawczej stanowią przeszkodę w realizacji badań naukowych o najwyższej jakości oraz badań o szczególnym znaczeniu dla gospodarki. Dodatkowo utrudniają dostarczanie regionalnym przedsiębiorcom rozwiązań o odpowiednim poziomie technologicznym, dostosowanych do ich specyficznych potrzeb.

Wsparcie w ramach działania służyć będzie wzmocnieniu istniejącego potencjału infrastrukturalnego instytucji naukowych, tak by umożliwiał szerszy zakres i większą intensywność współpracy z podmiotami regionalnej gospodarki oraz z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą, prowadzącej do realizacji badań o największym znaczeniu dla gospodarki.

Dla zapewnienia powiązania wspieranej infrastruktury badawczej z potrzebami rynkowymi stosowane będą mechanizmy prowadzące do jak najszerzego zaangażowania finansowego przedsiębiorstw w realizację oraz utrzymanie inwestycji podejmowanych przez jednostki naukowe.

Ponadto ze względu na konieczność efektywnego gospodarczego wykorzystania infrastruktury badawczej będzie ona dostępna dla podmiotów lub osób spoza jednostki naukowej otrzymującej wsparcie.

Przykładowe rodzaje projektów

wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych: rozbudowa lub modernizacja infrastruktury B+R jednostek naukowych w celu prowadzenia prac badawczych, odpowiadających potrzebom gospodarki, mających zastosowanie w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu.

Typ beneficjentów

- jednostki naukowe;
- konsorcja naukowe.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)

Wsparciem mogą zostać objęte wyłącznie projekty ujęte w Kontrakcie Terytorialnym.

Wsparcie nie obejmuje infrastruktury dydaktycznej, zaś finansowanie infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej możliwe jest wyłącznie, gdy jest ona niezbędna do realizacji projektów badawczo-rozwojowych.

Nowe przedsięwzięcia mogą otrzymać wsparcie jedynie, gdy stanowią element dopełniający istniejące zasoby. Wsparciem w zakresie infrastruktury B+R zostaną objęte przedsięwzięcia służące realizacji wskazanych w projekcie badań mających zastosowanie w gospodarce. Preferowane będą przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R charakteryzujące się możliwie wysokim stopniem współfinansowania ze źródeł prywatnych na etapie realizacji (w pierwszej kolejności) lub utrzymania inwestycji.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej.

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 2.1. E-usługi

Poddziałanie 2.1.1 E-usługi dla Mazowsza

Poddziałanie 2.1.2 E-usługi dla Mazowsza w ramach ZIT

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych

Poprzez wykorzystanie nowoczesnych TIK nastąpi rozwój e-usług o jak najwyższym stopniu dojrzałości, z których korzystać będą zarówno obywatele, jak i przedsiębiorcy.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 2.1.1

- informatyzacja służby zdrowia, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie elektronicznej dokumentacji medycznej, dostosowującej działalność podmiotów leczniczych do znowelizowanych przepisów prawa. W ramach poddziałania istnieje możliwość realizowania projektów z zakresu świadczenia usług on-line, takich jak np. rejestracja wizyt, elektroniczne skierowanie, elektroniczna recepta czy elektroniczny

dostęp do dokumentacji medycznej. Premiowane będą projekty zawierające usługi publiczne o stopniu dojrzałości minimum 3 – dwustronna interakcja.

- elektroniczna administracja: zapewnienie interoperacyjności publicznych systemów teleinformatycznych, z informatyzowanie dostępu do informacji publicznej oraz udostępnienie jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiającą pełną interakcję z urzędem, czyli możliwość całkowitego załatwienia danej sprawy na odległość. Dodatkowo realizowane będą projekty w obszarze geoinformacji, mające na celu rozbudowywanie funkcjonalności już istniejących systemów. Istotne znaczenie będą miały działania niewprowadzające wprost nowych usług, ale tworzące dla nich warunki w celu poprawy ich jakości. Jednocześnie premiowany będzie dodatkowy efekt w postaci profesjonalnego przygotowania danych z rejestrów do ponownego ich wykorzystania przez obywateli i przedsiębiorców;
- e-kultura - projekty o charakterze zintegrowanym i zasięgu regionalnym, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy przedstawiać społeczeństwu w formie interaktywnej wydarzenia kulturalne Mazowsza. Dodatkowo w ramach poprawy dostępu do zasobów kultury, planowane jest wsparcie informatyzacji bibliotek celem świadczenia e-usług dla obywateli; wykorzystanie TIK do obsługi procesów związanych z edukacją na uczelniach wyższych, celem świadczenia usług drogą elektroniczną, aby podnieść dostępność, jakość i efektywność kształcenia w regionie, jak np. rekrutacja przez Internet, czy e-learning. Projekty w zakresie e-kultury będą możliwe do realizacji w ramach PI 6c. jedynie jako element projektu.

Poddziałanie 2.1.2 -

- stworzenie systemu mikrolokalizacji ułatwiającego dostęp do informacji w przestrzeni publicznej poprzez mobilne aplikacje dostępna bezpłatnie dla wszystkich potencjalnych użytkowników (w tym mieszkańców i turystów).
- digitalizacja dokumentów znajdujących się w archiwach urzędów gmin;
- zaprojektowanie i budowa systemu wsparcia usług opiekuńczych w oparciu o rozwiązania informatyczne i teleinformatyczne;
- informatyzacja oraz ujednoczenie zarządzania zasobami i usługami bibliotek publicznych i szkolnych.

Typ beneficjentów

- administracja rządowa;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną;
- podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia - posiadające kontrakt z NFZ;
- spółki, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny;
- uczelnie wyższe;
- instytucje kultury;

- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)

-

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80%

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Poddziałanie 2.1.1 -Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
Poddziałanie 2.1.2 -Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Poddziałanie 2.1.1 -Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej
Poddziałanie 2.1.2 -Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 5.1 Dostosowanie do zmian klimatu

Cel i uzasadnienie działania

Efektywniejsze zapobieganie katastrofom naturalnym, w tym powodziom i minimalizowanie ich skutków

Podjęte zostaną wszelkie działania związane z poprawą systemu zarządzania ryzykiem powodziowym na terenie województwa mazowieckiego zgodnie z założeniami Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Interwencja RPO WM 2014-2020 w zakresie przedmiotowego obszaru wpłynie przede wszystkim na wzrost poziomu bezpieczeństwa powodziowego zamieszkałej w dolinach rzek ludności, a także przyczyni się do wzrostu możliwości retencjonowania wody w dobie niekorzystnych zmian klimatu.

W związku z wysokim ryzykiem występowania pożarów lasów oraz innych negatywnych zjawisk atmosferycznych w województwie mazowieckim zauważa się konieczność doposażenia Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), które stanowią istotny element systemu reagowania i ratownictwa w przypadku wystąpienia zagrożeń dla ludzi i mienia.

Ponadto, zostaną podjęte działania w zakresie rozwoju systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania przed katastrofami w celu ochrony ludności zamieszkującej teren województwa mazowieckiego.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Rozwój kompleksowych systemów małej retencji zgodnie z Programem Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego oraz zabezpieczenie spływu wód wezbraniowych;

W ramach niniejszego typu projektu przewidziano wsparcie inwestycji mających na celu ochronę obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (zgodnie z mapami ryzyka powodziowego), które będą polegać np. na wykonaniu zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów, rozbiórki obiektów, których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu i społecznemu).

Realizacja powyższych projektów będzie uzależniona od spełnienia podstawowego warunku realizacji jakim jest zapewnienie ich pełnej zgodności z RDW oraz Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. U. UE L 288/27 z dnia 6 listopada 2007 r.).

Ponadto, w ramach typu projektu przewidziano wsparcie dla projektów które będą realizowane zgodnie z dobrymi praktykami opracowanymi w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko (POIS) 2007-2013 (wytyczne do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach, Lasy Państwowe). Realizacja projektów polegać będzie np.: na budowie i/lub tworzeniu budowli piętrzących na kanałach i małych ciekach w granicach ekosystemów od wód zależnych (głównie progi lub stopnie), renaturyzacji cieków oraz obszarów podmokłych (przywracanie naturalnego kształtu cieku, przywracanie ciągłości biologicznej cieku, przywracanie funkcji obszarom mokradłowym, budowie mikroziorników (oczek wodnych, stawów).

2. systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi;

Wsparciem zostanie objęta budowa systemu złożonego z zestawu syren alarmowych wraz z wyposażeniem.

3. wzmocnienie potencjału Ochotniczych Straży Pożarnych.

Zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych. Istotnym elementem wyposażenia ww. jednostek będzie również możliwość pozyskania sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo - ratowniczych. Ponadto, w ramach Programu możliwe będzie wyposażenie w sprzęt jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

Preferowane będą:

- projekty realizowane na terenach wiejskich;

- projekty zawierające elementy związane z podnoszeniem świadomości postępowania ludności w przypadku występowania zjawisk katastrofalnych.

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd;
- podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013r., poz. 907 z późn. zm.);
- spółki wodne i ich związki;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- OSP i ich związki.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)

W ramach poprawy systemu zarządzania ryzykiem powodziowym współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 RDW, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 RDW w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy (PGWD). Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z RDW drugiego cyklu PGWD przez KE. Powyższe ograniczenie dotyczy projektów mających wpływ na hydromorfologię cieków wodnych.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80%

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 5.2 Gospodarka odpadami

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów na Mazowszu
Realizacja projektów ma na celu poprawę efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie województwa mazowieckiego, m.in. w zakresie dostępności niezbędnej infrastruktury dla mieszkańców regionu oraz przyspieszy realizację celów tzw. ramowej dyrektywy o odpadach (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy, Dz. U. UE L 312 z dnia 22 listopada 2008 r.), która wyznacza do roku 2020 poziomy przygotowania do ponownego użycia i recykling odpadów, przynajmniej takich frakcji jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych wagowo na poziomie minimum 50%.

Przykładowe rodzaje projektów

- rozbudowa i modernizacja regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) oraz instalacji zastępczych w celu spełnienia przez nie standardów RIPOK;
- rozwój infrastruktury selektywnego systemu zbierania odpadów komunalnych, ze szczególnym uwzględnieniem budowy i modernizacji Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Preferowane będą:

- projekty zapewniające kompleksowe/zintegrowane podejście realizowane przez gminy na jak największym obszarze geograficznym;
- projekty tworzące „zielone miejsca pracy”;
- projekty realizowane na obszarach z ograniczonym dostępem do infrastruktury podstawowej i usług publicznych;
- projekty zgodne z celami RIS i przyczyniające się do skutecznego wdrażania koncepcji inteligentnej specjalizacji;
- projekty realizowane poprzez zintegrowane podejście zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami wynikających z zobowiązań akcesyjnych tj. ramowej dyrektywy o odpadach oraz dyrektywy składowiskowej.

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd;
- podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 907 z późn. zm.);
- podmiot, który wdraża instrumenty finansowe;
- podmioty gospodarcze wykonujące usługi w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów komunalnych selektywnie zebranych.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Projekty mogą być realizowane tylko i wyłącznie w ramach Planów inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami tworzonych przez samorządy województw i zatwierdzane przez Ministra Środowiska.

Na poziomie RPO wspierane będą kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym ze zobowiązań dyrektyw.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy) 80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego bądź innych obowiązujących przepisów w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w dokumentacji konkursowej.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej w dokumentacji konkursowej.

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększona dostępność oraz rozwój zasobów kulturowych regionu

Bogate zasoby dziedzictwa kulturalnego stanowią ogromny potencjał rozwojowy Mazowsza. Planowane w ramach interwencji prace modernizacyjne i renowacyjne, przyczynią się do zahamowania procesu degradacji obiektów zabytkowych, nadaniu im nowych funkcji oraz utrwalenia ich historycznych i artystycznych walorów, pozwalając na zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

Dodatkowo działania w zakresie rozwoju infrastruktury kultury wzmocnią procesy przekształcania instytucji kultury w nowoczesne centra dostępu do wiedzy i oferty kulturalnej oraz lokalne ośrodki życia społecznego. Realizowane w tym zakresie projekty przyczynią się do zmiany jakościowej w odbiorze kultury, poprawy dostępu do zasobów kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnych i zwiększenia poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym.

Działania te przyczynią się do wzrostu atrakcyjności regionu, będą sprzyjać podnoszeniu regionalnego potencjału turystycznego, co z kolei przełoży się na pobudzenie wzrostu gospodarczego Mazowsza

Przykładowe rodzaje projektów

1. Wzrost regionalnego potencjału turystycznego poprzez ochronę obiektów zabytkowych:

- rewitalizacja, konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, modernizacja, adaptacja historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, umożliwiającą zachowanie dotychczasowych funkcji obiektów zabytkowych, a także służąca nadaniu im nowych funkcji użytkowych (z przeznaczeniem w szczególności na cele kulturalne i edukacyjne), w tym również w połączeniu z działalnością komercyjną,
- ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków;
- zabezpieczenie zabytków przed zniszczeniem lub kradzieżą,
- usuwanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.

2. Poprawa dostępności do zasobów kultury poprzez ich rozwój i efektywne wykorzystanie:

- Inwestycje w infrastrukturę trwałą, wyposażenie służące działalności kulturalnej, zachowaniu dziedzictwa i zwiększeniu dostępności do jego zasobów;
- inwestycje infrastrukturalne, prace modernizacyjne i renowacyjne w przypadku gdy prace te stanowią dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturowych, w tym edukacyjnych;
- efektywne wykonywanie zadań statutowych, polegające na zapewnieniu wysokiej jakości trwałego wyposażenia oraz odpowiedniego zabezpieczenia zbiorów będących w posiadaniu instytucji;
- digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego pod warunkiem powszechnego udostępnienia (jako element projektu),
- usuwanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działania zastosowanie będą mieć następujące zasady:

Realizowane będą projekty wpisujące się w Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze.

Podczas oceny projektów obok elementów takich jak analiza ekonomiczna, analiza finansowa czy analiza ryzyka, pod uwagę będą brane m.in. następujące aspekty:

- analiza popytu - wykazanie zapotrzebowania na dany projekt, w tym szacowanej liczby odwiedzających;
- realizacja priorytetów rozwoju kultury:
 - poprawa dostępności do kultury - tj. w wymiarze fizycznym udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności kulturalnej, jak również budowanie świadomości i edukacja kulturalna;
 - zachowanie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) dla przyszłych pokoleń;
 - umożliwienie nowych form uczestnictwa w kulturze - tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej odpowiadającej na nowe potrzeby w obszarze działalności kulturalnej wynikające z rozwoju technicznego oraz przemian społecznych we współczesnej gospodarce;
 - podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju lub regionu.
- zapewnienie trwałości efektów, w tym generowane efekty mnożnikowe - promowane będą rozwiązania wpływające na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/instytucji w długim okresie, w tym rozwiązania pozwalające na:
 - obniżenie kosztów utrzymania na rzecz wydatków inwestycyjnych oraz na działalność kulturalną;

- zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych - zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii, a przez to zmniejszenie ogólnych kosztów eksploatacji budynków;
- dywersyfikację źródeł finansowania działalności - pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania;
- dodatnie efekty ekonomiczne - oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji;
- tworzenie nowych miejsc pracy.

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- instytucje kultury;
- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe;
- parki narodowe i krajobrazowe;
- podmioty działające w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

W ramach działania nie będą finansowane projekty dotyczące organizacji imprez o charakterze kulturalnym, tj. wystaw czy festiwali, które nie przynoszą efektów w dłuższej perspektywie czasowej.

Wsparcie nie będzie kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe będą inwestycje infrastrukturalne mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych.

Możliwy jest udział przedsiębiorców w realizacji projektów, jednak jedynie w roli partnerów. Inwestycje realizowane w ramach priorytetu powinny stanowić wkład w rozwój potencjału endogenicznego poprzez inwestycje trwałe w wyposażenie i małą infrastrukturę kulturalną oraz na rzecz zrównoważonej turystyki.

Dodatkowe wymagania w zakresie wartości projektów:

I. W odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów zarządzających obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO, realizujących projekty w poniżej wskazanym zakresie:

1) projekty dotyczące obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii lub zlokalizowanych na obszarach objętych wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub położonych na obszarach uznanych za Pomniki Prezydenta RP,

2) projekty mieszczące się w zakresie obszarów tematycznych:

- projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji zabytków drewnianych (zarówno nieruchomości, jak i ruchomych);
- projekty dotyczące rozwoju czytelnictwa w miastach wojewódzkich;
- projekty dotyczące rozwoju sztuki współczesnej w miastach wojewódzkich

- projekty dotyczące konserwacji, restauracji, rewaloryzacji, adaptacji na cele kulturalne oraz zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem ruchomych i nieruchomych zabytków techniki;

3) projekty wynikające z Kontraktów Terytorialnych,

Dla powyższych projektów określone w pkt 1-3 maksymalna wartość projektu powinna wynosić do 2 mln euro kosztów całkowitych.

II. Wyżej wymienieni beneficjenci (jednostki samorządu terytorialnego, samorządowych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów zarządzających obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO) będą mogli ubiegać się o wsparcie dla projektów których maksymalna wartość nie przekroczy 5 mln EUR (10 mln EUR dla obiektów UNESCO) kosztów całkowitych dla projektów o innym zakresie niż stanowi pkt 1-3, tj. w zakresie interwencji zgodnym opisem Działania 5.3.

III. Wsparcie dla projektów o dowolnym zakresie tematycznym (zgodnym opisem Działania 5.3 w tym również powielających zakres wymieniony w pkt 1-3) których maksymalna wartość nie przekroczy 5 mln EUR (10 mln EUR dla obiektów UNESCO) kosztów całkowitych, będzie możliwe do realizacji przez beneficjentów z wyłączeniem: jednostek samorządu terytorialnego, samorządowych instytucji kultury, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, podmiotów zarządzających obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę UNESCO, instytucje kultury (państwowe oraz współprowadzone przez Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych oraz archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez MKiDN.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Maksymalna wielkość - 2 mln euro kosztów całkowitych

Maksymalna wielkość - 5 mln euro (10 mln euro dla obiektów UNESCO) kosztów całkowitych

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie ustali inaczej.

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 5.4 Ochrona bioróżnorodności

Cel i uzasadnienie działania

Wzmocniona ochrona bioróżnorodności w regionie

Ze względu na zwiększającą się presję człowieka na środowisko naturalne, powodującą zmniejszanie się różnorodności biologicznej zasadniczym celem do realizacji w ramach przedmiotowego Działania, jest wzmocnienie ochrony bioróżnorodności, tak by w przyszłości możliwe było zahamowanie spadku różnorodności biologicznej regionu.

Przykładowe rodzaje projektów

1. *Ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych* m.in. poprzez: wykaszanie i odkrzaczanie, wysiew nasion, nasadzenia, introdukcję i reintrodukcję osobników gatunków chronionych i zagrożonych, uprawy zachowawcze, usuwanie obcych gatunków inwazyjnych z terenów cennych przyrodniczo.

2. *Budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków* poprzez: budowę i rozbudowę infrastruktury np.: pracownie badawcze, wylęgarnie jaj i ikry, azyle dla zwierząt, pogłębianie i oczyszczanie naturalnych zbiorników wodnych, budowę zastawek i innych urządzeń wodnych w celu poprawy siedlisk bytowania chronionych gatunków, urządzenia do inwentaryzacji i monitoringu gatunków.

3. *Projekty ograniczające negatywne oddziaływanie ruchu turystycznego i promujące lokalne zasoby przyrodnicze dotyczące infrastruktury* mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na

obszary cenne przyrodniczo oraz rozwoju edukacji i promowania form ochrony przyrody: ścieżki przyrodnicze, turystyka kajakowa, urządzenia turystyczne (wieże i pomosty widokowe, wiaty i inne).

Projekty mogą być realizowane według schematów:

Typ projektu nr 1

Typ projektu nr 1 łączony z typem projektu nr 2

Typ projektu nr 1 łączony z typem projektu nr 2 i/lub nr 3

Typ projektu nr 3

Interwencja w obszarze ochrony różnorodności biologicznej będzie także uzupełniana poprzez wsparcie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej np.: budowa ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, opracowanie wydawnictw (przewodniki, mapy, publikacje), organizację konkursów i kampanii edukacyjno-informacyjnych.

4. *Opracowanie planów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo* –dla parków krajobrazowych i rezerwatów

Preferowane będą:

- projekty przyczyniające się do upowszechnienia edukacji ekologicznej;
- projekty realizowane w partnerstwie;

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia lub ich jednostki organizacyjne;
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd;
- podmioty wybrane w drodze ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013r. Nr 0, poz. 907 z późn. zm.);

- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- RDOŚ lub zarządzający rezerwatem albo sprawujący nadzór nad rezerwatem.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Wsparcie dotyczące elementów infrastruktury turystycznej, jeżeli będzie występowało w ramach działań mających na celu ochronę różnorodności biologicznej, będzie absorbowało mniejszą część alokacji przedmiotowego Działania.

Limit na wykup gruntów nie może przekraczać 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych, o ile w przypadku projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego IZ nie postanowi inaczej.

W przypadku projektów realizowanych na obszarach Natura 2000, muszą one być zgodne z Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020, zgodnie z art. 8 tzw. Dyrektywy siedliskowej.

Ponadto ograniczenia wynikające z typów projektów oraz przedstawione w pkt. 24

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy) 80% lub na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 6.1 Infrastruktura ochrony zdrowia

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększona jakość efektywnie świadczonych usług zdrowotnych o wysokim standardzie w priorytetowych obszarach

Dokumentem stanowiącym krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020, w tym Działania 6a, jest opracowana przez Ministerstwo Zdrowia: *Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020*.

Wsparcie ma na celu poprawę jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych poprzez inwestycje w zakresie infrastruktury służącej leczeniu, określonych w *Policy Paper* schorzeń, stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy (schorzenia: kardiologiczne, onkologiczne, układu kostno – stawowo-mięśniowego, oddechowego i psychiczne), oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym. W celu poprawy jakości i dostępności usług, wsparciu będą podlegały inwestycje wynikające ze zidentyfikowanych

deficytów i potrzeb, uwzględniając sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz faktyczne zapotrzebowanie i dostępność infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze, z wykorzystaniem map potrzeb zdrowotnych opracowywanych przez Ministerstwo Zdrowia. Celem dofinansowania będzie również wsparcie rozwoju opieki koordynowanej, integrującej podstawową opiekę zdrowotną (POZ), ambulatoryjną opiekę specjalistyczną (AOS) z leczeniem szpitalnym oraz rozwojem środowiskowych form opieki. W tym przypadku inwestycje mogą dotyczyć wszystkich problemów zdrowotnych leczonych w ramach świadczeń gwarantowanych w POZ. Zakres interwencji powinien wynikać z diagnozy lub danych ujętych w dostępnych rejestrach, wskazujących na potrzeby.

Przykładowe rodzaje projektów

Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia wynikające ze zdiagnozowanych potrzeb na poziomie kraju jak i regionu.

1.inwestycje w ramach infrastruktury służącej diagnostyce i leczeniu schorzeń stanowiących główne przyczyny dezaktywacji zawodowej oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom demograficznym:

- zakup nowoczesnej aparatury medycznej, związane z nią remonty, modernizacja, przebudowa i adaptacja pomieszczeń, wyposażenie w sprzęt, urządzenia medyczne, aparaturę wysokospecjalistyczną.
- budowa nowej infrastruktury możliwa, co do zasady, pod warunkiem poprawy efektywności działania.

2.inwestycje w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej ukierunkowane na wszystkie problemy zdrowotne dorosłych i dzieci rozwiązywane w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu POZ:

- prace remontowo-budowlane niezbędne z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażenie w sprzęt medyczny oraz, jako element projektu, w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). Projekty powinny przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki.

Typ beneficjentów

- podmioty lecznicze działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
- JST oraz podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają JST, ich związki i stowarzyszenia.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

- uzależnienie wsparcia od map potrzeb zdrowotnych opracowywanych przez Ministerstwo Zdrowia, tj. od zidentyfikowanych deficytów uwzględniających sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz faktyczne zapotrzebowanie i dostępność infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze,
- niekwalifikowalność inwestycji służących wyłącznie dostosowaniu infrastruktury do wymogów prawa,
- w zakresie Podstawowej Opieki Zdrowotnej - projekty powinny przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki, a zakres interwencji powinien wynikać z diagnozy lub danych ujętych w dostępnych rejestrach, wskazujących na potrzeby.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 80% zaś w przypadku finansowania działań rewitalizacyjnych możliwość współfinansowania z budżetu państwa. Środki budżetu państwa w zależności od rundy konkursowej liczone będą w sposób automatyczny z zachowaniem określonego przez MIR Algorytmu (procentu wagi dla PI) lub
- na poziomie wynikającym z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego bądź innych obowiązujących przepisów w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa

Cel i uzasadnienie działania

Poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej

Celem działania jest poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z układem dróg krajowych, w tym siecią TEN-T. Realizacja celu będzie możliwa dzięki wsparciu inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej polegających na budowie nowych oraz przebudowie istniejących odcinków dróg. Projekty z zakresu infrastruktury drogowej realizowane w ramach programu przyczynią się do polepszenia parametrów technicznych dróg, zwiększając m. in. ich nośność i przepustowość oraz do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz stanu środowiska naturalnego. Jednocześnie realizacja projektów na najważniejszych odcinkach dróg w poszczególnych subregionach województwa spowoduje poprawę dostępności zewnętrznej i wewnętrznej regionu, co w efekcie przełoży się na zwiększenie mobilności mieszkańców oraz rozwój społeczny i gospodarczy województwa, a także wzrost jego konkurencyjności zarówno w układzie krajowym jak i międzynarodowym.

Przykładowe rodzaje projektów

- budowa i przebudowa dróg wojewódzkich wraz z infrastrukturą towarzyszącą*, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z systemem dróg krajowych lub siecią TEN-T,
- budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą* zgodnie z Kontraktem Terytorialnym;

- budowa i przebudowa dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą* w ramach planów inwestycyjnych dla subregionów objętych OSI problemowymi.
- budowa i przebudowa obiektów inżynierskich zlokalizowanych w ciągach w/w dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą*

Dofinansowanie mogą otrzymać tylko projekty spełniające warunki z UP.

Drogi wojewódzkie - wybrane odcinki pozwalające na włączenie do systemu dróg krajowych lub sieci TEN-T, wypełniające luki w sieci dróg pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi, miastami nie będącymi stolicami województw (regionalnymi i subregionalnymi), zgodnie z przeprowadzoną diagnozą, wskazującą na problem dostępności transportowej tych miast, pełniących ważne funkcje w lokalnych rynkach pracy

Drogi lokalne (powiatowe i gminne) - gdy zapewnią konieczne bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, przejściami granicznymi, portami lotniczymi, morskimi, terminalami towarowymi, centrami lub platformami logistycznymi.

Sieć TEN-T odnosi się do sieci bazowej i kompleksowej wyznaczonej w *Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE.*

* infrastruktura towarzysząca obejmuje elementy realizowane w połączeniu z projektami dotyczącymi budowy i przebudowy dróg oraz obiektów inżynierskich, w tym m.in.:

- elementy z zakresu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (np. elementy uspokojenia ruchu, zatoki przystankowe, chodniki, oświetlenie)
- elementy z zakresu ochrony środowiska (np. ekrany akustyczne, zieleń izolacyjna, kanalizacja deszczowa, przejścia dla zwierząt)
- elementy z zakresu inteligentnych systemów transportowych (np. elementy z zakresu systemów sterowania sygnalizacją i ruchem)
- elementy z zakresu turystyki (np. ścieżki rowerowe)

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Wartość alokacji dla dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) nie przekroczy 15% alokacji dla transportu drogowego w ramach 7 CT tj. 34 842 883,8 EUR

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 80% lub wyższy w przypadku współfinansowania z budżetu państwa. Środki budżetu państwa w zależności od rundy konkursowej liczone będą w sposób automatyczny z zachowaniem określonego przez MIR Algorytmu (procentu wagi dla PI)

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej i dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 7.2 Infrastruktura kolejowa

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozie osób oraz poprawa jakości świadczonych usług w regionalnym transporcie kolejowym

Celem działania jest zwiększenie konkurencyjności oraz poprawa jakości i dostępności usług świadczonych w zakresie transportu publicznego oraz poprawa bezpieczeństwa pasażerów korzystających z tych usług. Realizacja celu nastąpi poprzez wsparcie projektów polegających na modernizacji i rehabilitacji infrastruktury regionalnych linii kolejowych. Dzięki poprawie ich stanu technicznego oraz parametrów użytkowych zwiększona zostanie przepustowość dla ruchu regionalnego oraz możliwość uruchamiania nowych połączeń. Poprzez budowę nowych linii kolejowych przede wszystkim zapewnione zostaną połączenia kolejowe do obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju województwa np. porty lotnicze, strefy przemysłowe i ekonomiczne. Dzięki inwestycjom uzupełniającym braki w zakresie nowoczesnego taboru kolejowego możliwe będzie pełne wykorzystanie infrastruktury dotychczas zmodernizowanych linii kolejowych oraz świadczenie usług na wysokim poziomie oczekiwanym przez mieszkańców regionu.

Przykładowe rodzaje projektów

- budowa, modernizacja, rehabilitacja i rewitalizacja linii kolejowych o znaczeniu regionalnym, wraz z możliwością budowy i modernizacji przystanków kolejowych, systemów zasilania trakcyjnego, sterowania ruchem kolejowym, systemów usprawniających zarządzanie przewozami pasażerskimi i towarowymi oraz obiektów inżynierskich na sieci kolejowej
- zakup i modernizacja taboru kolejowego do realizacji przewozów pasażerskich o charakterze regionalnym
- budowa i modernizacja infrastruktury do obsługi i serwisowania pojazdów szynowych.

Typ beneficjentów

- JST, ich związki i stowarzyszenia
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie JST, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd.
- PKP PLK S.A.

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Nie dotyczy

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
80% lub na poziomie wynikającym z obowiązujących zasad w przypadku wystąpienia pomocy publicznej

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 8.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez PUP

Cel i uzasadnienie działania

Wzrost zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy
Celem jest objęcie wsparciem osób będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotnych, osób powyżej 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, osób o niskich kwalifikacjach i osób długotrwale bezrobotnych, by w konsekwencji udzielonego wsparcia znalazły zatrudnienie. Interwencja będzie realizowana w przedmiotowym Działaniu poprzez projekty PUP. Ze względu na demarkację z PO WER, przedmiotowe Działanie dedykowane jest osobom w wieku 30 lat i powyżej.

Przykładowe rodzaje projektów

Pakiet narzędzi na rzecz zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy (Pakiet), składający się z typów operacji wymienionych w *Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, przy czym Działanie nie obejmuje robót publicznych.

Działania realizowane w pakiecie będą prowadzone na podstawie przepisów zawartych ww. ustawie i będą ukierunkowane na zwiększenie dostępności do zatrudnienia, w tym samozatrudnienia osób bezrobotnych przyczyniając się do zwiększenia stopnia wykorzystania rezerw regionalnego rynku pracy. Wsparciem zostaną objęte osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zwane dalej grupami defaworyzowanymi. Do ww. grupy zaliczono osoby, które zostały wskazane w UP jako wymagające interwencji EFS: osoby powyżej 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety. Przynależność do poszczególnych grup defaworyzowanych definiowana będzie na podstawie ww. *Ustawy*. Nie uwzględniono osób pomiędzy 18 a 29 rokiem życia, ponieważ wsparcie dla nich prowadzone będzie na poziomie krajowym.

W ramach Pakietu przewiduje się:

Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów i pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy (w tym pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe);

Obejmowało ono będzie przeprowadzenie analizy sytuacji zawodowej uczestnika projektu oraz zaplanowanie jego ścieżki kariery w formie Indywidualnego Planu Działań (IPD) a także identyfikację profilu pomocy. W IPD zostanie określony rodzaj i zakres narzędzi niezbędnych do aktywizacji zawodowej osób objętych wsparciem. Planowane jest zastosowanie badań psychologicznych w szczególności w przypadkach zaplanowania kariery zawodowej w obszarze usług opiekuńczych. Efektem ww. wsparcia będzie skierowanie uczestnika projektu do zatrudnienia lub zdefiniowanie kolejnych kroków, prowadzących do jego podjęcia.

Niniejszym typem operacji będą objęci wszyscy uczestnicy interwencji.

Podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy;

Będą one polegały na przeszkoleniu osób pozostających bez zatrudnienia i przyznaniu im nowych kwalifikacji zapewniających zwiększenie szans na aktywizację zawodową. Działania będą kierowane do osób defaworyzowanych, dla których został ustalony II profil pomocy, a w uzasadnionych przypadkach również dla osób, dla których został ustalony I profil pomocy (w sytuacji kiedy dla efektywnej aktywizacji wystarczające będzie np. jedynie odnowienie posiadanych uprawnień) i osobom o niskich kwalifikacjach zawodowych.

Pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego;

Będzie polegała na organizowaniu płatnych staży zawodowych u pracodawców na konkretnych stanowiskach pracy, według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców. Przewiduje się zaangażowanie pracodawców w sporządzanie programów staży. Przedmiotowe wsparcie kierowane w szczególności do osób długotrwale bezrobotnych, powyżej 50 roku życia, o niskich kwalifikacjach oraz dla osób, dla których został ustalony I lub II profil pomocy.

Wspieranie samozatrudnienia i powstawania nowych miejsc pracy;

W ramach niniejszego typu operacji planuje się pomoc w postaci dotacji bezzwrotnych na założenie działalności gospodarczej połączonej z modułem doradztwa i szkoleń (o ile wynika to z IPD) przygotowujących do jej uruchomienia oraz utrzymania. Pomoc ta skierowana zostanie do osób ze wszystkich grup defaworyzowanych dla których IPD wskazało ją jako najskuteczniejsze narzędzie.

Przewidziano także środki na wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, a także na organizowanie prac interwencyjnych dla osób bezrobotnych z grup defaworyzowanych. Priorytetowymi branżami dla tego typu działań będzie gospodarka biała i zielona w szczególności recydingowa. Wsparcie zakłada możliwość sfinansowanie zakupu środków trwałych o ile będą one stanowiły niezbędne wyposażenie uruchamianego stanowiska pracy lub warunkowały samozatrudnienie.

Dzięki zaplanowanemu wsparciu zwiększy się wykorzystanie potencjału w dziedzinie przedsiębiorczości. Osłabiony zostanie także stereotyp funkcjonujący na regionalnym rynku pracy o niskiej przydatności osób bezrobotnych w procesie pracy.

Wspieranie mobilności, w tym na poziomie międzynarodowym w ramach sieci EURES poprzez realizację ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej.

Realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT.

Wsparcie przeciwdziała horyzontalnemu problemowi - dużej stopie bezrobocia na terenach o małej koncentracji miejsc pracy.

Diagnozowanie indywidualnej sytuacji uczestników projektów jest elementem obligatoryjnym we wszystkich projektach.

Typ beneficjentów

Powiaty/Powiatowe Urzędy Pracy

Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)

Wielkość alokacji na założenie działalności gospodarczej w wysokości min. 30% kosztu kwalifikowalnego projektu.

Szczegółowe informacje zostaną określone w *Wezwaniu do złożenia wniosku w trybie pozakonkursowym*.

Wsparcie nie obejmuje osób zakwalifikowanych do III profilu pomocy.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
100%

Całkowita wartość wydatków kwalifikowalnych finansowana jest z Funduszu Pracy

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji dotyczącej warunków naboru

Instrumenty finansowe

Działanie 9.2 Usługi społeczne i usługi opieki zdrowotnej

Poddziałanie 9.2.1 - Zwiększenie dostępności usług społecznych

Poddziałanie 9.2.2 - Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych

Cel i uzasadnienie działania

Poddziałanie 9.2.1

Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności usług środowiskowych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Działania na rzecz włączenia społecznego obejmują działania na rzecz ułatwienia dostępu do usług społecznych poprzez zwiększenie zakresu i jakości usług środowiskowych sprzyjające deinstytucjonalizacji. Niezbędne jest wspieranie tworzenia i rozwoju środowiskowych form pomocy dzieciom i młodzieży, osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym.

Efektom realizacji celu będzie także zwiększenie zatrudnienia przez umożliwienie osobom opiekującym się osobami niesamodzielnymi aktywnego poszukiwania pracy i tworzenie miejsc pracy w usługach społecznych.

Ponadto realizacja celu przez działania związane ze wspieraniem rodzin dysfunkcyjnych, systemu wspierania rodziny oraz organizowania systemu pieczy zastępczej będzie służyć zapobieganiu wykluczeniu społecznemu i ubóstwu.

Poddziałanie 9.2.2

Zwiększenie dostępności usług opieki zdrowotnej

Dokumentem stanowiącym krajowe ramy strategiczne dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w obszarze zdrowia w perspektywie 2014-2020, w tym Poddziałania 9.2.2 jest opracowana przez Ministerstwo Zdrowia: *Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020*.

W ramach Poddziałania będą realizowane programy służące w szczególności wykrywaniu wad rozwojowych, wykrywaniu cukrzycy, rehabilitacji dzieci z niepełnosprawnościami, w tym z porażeniem mózgowym, autyzmem, zaburzeniami psychicznymi.

Realizowane będą również przedsięwzięcia mające na celu wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi, służące poprawie jakości i dostępności do świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych.

Przedsięwzięcia w obszarze usług zdrowotnych realizowane będą zgodnie z mechanizmem koordynacji określonym w *Policy Paper*.

W projektach stosowane będą klauzule społeczne. Zakres i tryb stosowania klauzul społecznych dla zamówień dokonywanych w ramach EFS będzie zgodny z właściwymi wytycznymi horyzontalnymi.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 9.2.1

Rozwój dziennych form wsparcia, środowiskowych usług społecznych oraz programy deinstytucjonalizacji usług społecznych świadczonych przez instytucje pomocy i aktywnej integracji realizowane na rzecz osób niesamodzielnymi i osób niepełnosprawnych, w tym:

- zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych i asystenckich w formie usług świadczonych w lokalnej społeczności w celu poprawy dostępu do usług opiekuńczych i asystenckich w zastępstwie za opiekunów faktycznych;
- wsparcie osób będących w opiece instytucjonalnej w celu przejścia tych osób do opieki realizowanej w ramach usług świadczonych w lokalnej społeczności, o ile

- przyczyni się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w postaci usług świadczonych w lokalnej społeczności;
- rozwój usług opiekuńczych w oparciu o nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne np. teleopiekę, systemy przywoławcze, aktywizacja środowisk lokalnych w celu tworzenia społecznych (sąsiedzkich) form samopomocy przy wykorzystaniu nowych technologii;
 - działania wspierające opiekunów faktycznych, w szczególności:
 - kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymiana doświadczeń dla opiekunów faktycznych, zwiększające ich umiejętności w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi,
 - poradnictwo (w tym psychologiczne) oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych, o tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu w zastępstwie za opiekunów faktycznych w formie pobytu całodobowego lub dziennego,
 - sfinansowanie usługi asystenckiej lub usługi opiekuńczej w celu umożliwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego;
 - przygotowanie i tworzenie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i wspomagającego połączone z doradztwem w doborze sprzętu, treningami samoobsługi z użyciem wypożyczonego sprzętu oraz przygotowaniu warunków do opieki domowej;
 - działania umożliwiające pozostawanie osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych w lokalnej społeczności dzięki finansowaniu przedsięwzięć pozwalających tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie (w tym działania zwiększające kształcenie kadr, bezpieczeństwo, autonomię i mobilność osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, sfinansowanie wypożyczenia sprzętu niezbędnego do opieki nad osobami niesamodzielnymi lub sprzętu zwiększającego samodzielność osób, usługi dowożenia posiłków, przewóz do miejsca pracy lub ośrodka wsparcia);
 - działania na rzecz rozwoju środowiskowych form usług społecznych innych niż wymienione powyżej wspierających proces integracji społecznej, zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie zgodnie z kierunkami określonymi w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020;
 - działania na rzecz rozwoju usług mieszkalnictwa wspieranego poprzez zapewnienie dostępu do usług świadczonych w mieszkaniach chronionych, treningowych i wspieranych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych wspierających proces ich integracji społecznej i zawodowej;
 - zapewnienie usług opiekuńczych świadczonych dla osób niesamodzielnych;
 - zapewnienie wsparcia dla usług opiekuńczych prowadzących każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych prowadzonych przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług opiekuńczych jest zwiększana wyłącznie w ramach usług świadczonych w lokalnej społeczności;
 - zapewnienie wsparcia dla usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w lokalnej społeczności;

- zapewnienie wsparcia dla usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w lokalnej społeczności;
- zapewnienie wsparcia dla osób będących w opiece instytucjonalnej, tj. placówkach opiekuńczo – pobytowych, o ile przyczynia się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych;
- umożliwienie podmiotom prowadzącym opiekę instytucjonalną, tj. placówkom opiekuńczo – pobytowym sfinansowanie działań pozwalających na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług opiekuńczych w postaci usług prowadzonych w lokalnej społeczności;
- finansowanie działań pozwalających na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie (w tym działań zwiększających mobilność, autonomię, bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, m.in. poprzez likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, sfinansowanie wypożyczenia sprzętu niezbędnego do opieki nad osobami niesamodzielnymi lub sprzętu zwiększającego samodzielność osób, usługi dowożenia posiłków, przewóz do miejsca pracy lub ośrodka wsparcia) osobom z niepełnosprawnościami i osobom niesamodzielnym w lokalnej społeczności;
- umożliwienie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach opiekuńczych np. teleopieki, systemów przywoławczych;
- umożliwienie realizacji działań wspierających opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi, w szczególności:
 - sfinansowanie usługi asystenckiej lub usług i opiekuńczej w celu umożliwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego.
 - kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymianę doświadczeń dla opiekunów faktycznych, zwiększających ich umiejętności w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi;
 - poradnictwo, w tym psychologiczne oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych;
 - tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu w zastępstwie za opiekunów faktycznych w formie pobytu całodobowego lub dziennego, zgodnie z pkt 3;
- zapewnienie wsparcia dla usług asystenckich świadczonych dla osób z niepełnosprawnościami prowadzonych każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług asystenckich prowadzonych przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu;
- zapewnienie, że wsparcie usług asystenckich odbywa się poprzez zwiększenie liczby asystentów funkcjonujących w ramach nowych podmiotów lub podmiotów istniejących z zastrzeżeniem usług asystenckich świadczonych dla osób z niepełnosprawnościami prowadzonych każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług asystenckich prowadzonych przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu ;
- zapewnienie wsparcia świadczonego w ramach usług asystenckich wysokiej jakości dostosowywanym do indywidualnych potrzeb osób wynikających z poszczególnych rodzajów niepełnosprawności oraz zakresu czynności wykonywanych przez asystenta w ramach usługi asystenckiej
- umożliwienie sfinansowania usługi asystenckiej w celu umożliwienia jej opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego;

- zapewnienie, że wsparcie w ramach projektu nie spowoduj zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich lub opiekuńczych przez beneficjenta oraz zastąpienia środkami dotychczasowego finansowania przez beneficjentów usług asystenckich lub opiekuńczych;
- zapewnienie, że utrzymanie miejsc świadczenia usług opiekuńczych i asystenckich ze środków EFS stworzonych przez danego beneficjenta trwa nie dłużej niż 3 lata;
- wsparcie adresowane jest w pierwszej kolejności do osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, których dochód nie przekracza 150% właściwego kryterium dochodowego (na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie), o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- umożliwienie korzystania z usług asystenckich lub opiekuńczych także innym osobom niż wskazanym w tirecie powyżej. Dopuszcza się częściową lub całkowitą odpłatność za usługi asystenckie lub opiekuńcze dla osób innych niż wskazanych w tirecie powyżej.

2. Pomoc dla dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją obejmująca wsparcie systemu pieczy zastępczej mające na celu wzmocnienie działań interwencyjnych na rzecz dzieci i młodzieży w celu zapobiegania pogłębianiu dysfunkcji i marginalizacji, w tym:

1. tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, klubów, ognisk wychowawczych i placówek specjalistycznych;
2. działania prewencyjne mające ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej poprzez usługi wsparcia rodziny;
3. działania prowadzące do odejścia od opieki instytucjonalnej (tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci) do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych poniżej 14 dzieci;
4. realizacja zajęć rozwijających co najmniej dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wskazanych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) (Dz. Urz. UE L 394 z 30.12.2006, str. 10):
 - i. porozumiewanie się w języku ojczystym,
 - ii. porozumiewanie się w językach obcych,
 - iii. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
 - iv. kompetencje informatyczne,
 - v. umiejętność uczenia się,
 - vi. kompetencje społeczne i obywatelskie,
 - vii. inicjatywność i przedsiębiorczość,
 - viii. świadomość i ekspresja kulturalna;
5. kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego poniżej 14 dzieci oraz doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą w ww. formach⁸⁷;
6. działania na rzecz rozwoju usług mieszkalnictwa wspieranego poprzez zapewnienie dostępu do usług świadczonych w mieszkaniach chronionych, treningowych i wspieranych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych wspierających proces ich integracji społecznej i zawodowej⁸⁸;

Poddziałanie 9.2.2

1. Wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych;
2. Wdrażanie programów wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy;
3. Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym osobami starszymi;

W ramach typu przedsięwzięć *wdrażanie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych*, planowana jest w szczególności realizacja programów służących wykrywaniu zaburzeń słuchu, wzroku i mowy u dzieci, programów rehabilitacji leczniczej dla dzieci z niepełnosprawnościami, programy rehabilitacji dzieci i młodzieży z porażeniem mózgowym. Przewidziano również programy dla pacjentów z autyzmem oraz dla młodzieży z zaburzeniami psychicznymi, w tym zaburzeniami nerwicowymi. Z uwagi na wysokie koszty leczenia powikłań cukrzycy, w tym chorób układu krążenia, planowane jest *wdrażanie programów wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy*.

Metody badań będą zgodne z polskim prawem i nie będą naruszały praw pacjentów. Programy profilaktyczne w zakresie wczesnego wykrywania wad rozwojowych będą komplementarne z działaniami lokalnymi i regionalnymi finansowanymi ze środków krajowych.

Zgodnie z Narzędziem 18 *Policy Paper* realizowane będą projekty służące *wsparciu deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym osobami starszymi*.

Typ beneficjentów

Poddziałanie 9.2.1

Beneficjentami będą mogły być wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych):

- JST, ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, podmioty, którym zlecono realizację zadań publicznych;
- podmioty, w których większość udziałów/akcji mają JST/ich związki i stowarzyszenia;
- urzędy administracji publicznej, jednostki budżetowe;
- instytucje rynku pracy, jednostki zatrudnienia socjalnego;
- jopis, podmioty aktywnie zaangażowane w integrację społeczną, wsparcie rodziny;
- środowiskowe domy samopomocy;
- PES, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- partnerstwa wymienionych podmiotów, partnerstwa lokalne, LGD.

Poddziałanie 9.2.2

Podmioty świadczące usługi w zakresie ochrony zdrowia

Limity i ograniczenia w realizacji

Poddziałanie 9.2.1

Bariery i ograniczenia w realizacji wsparcia wynikające z wytycznych horyzontalnych i szczegółowych będą określone w dokumentacji konkursowej.

Poddziałanie 9.2.2

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020*, w szczególności, uzyskanie pozytywnej opinii Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) dla poszczególnych programów zdrowotnych.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)
93% = 80% UE+ 13% BP

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 100 000.

Maksymalna wartość projektu - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy

Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej

Cel i uzasadnienie działania

Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej i zakresu realizowanych przez nie działań

Celem planowanej interwencji będzie zwiększenie liczby PES i rozwój istniejących podmiotów, a tym samym zwiększenie zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez PES.

Realizacja celu służyć będzie budowaniu potencjału społecznego na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Sprawą istotną dla efektywności działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej jest współpraca z lokalnymi władzami, tworzenie partnerstw do realizacji określonych przedsięwzięć, dla rozwoju lokalnego oraz tworzenie PES z udziałem instytucji publicznych.

Wsparcie gospodarki społecznej może przyczynić się do tworzenia nowych usług i miejsc pracy na szczeblu lokalnym, co w dłuższej perspektywie może wpłynąć na zwiększenie ich roli w rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

W ramach działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie, realizowanych przez OWES, tzn. tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowane będą następujące formy wsparcia:

1) udzielanie dotacji (na podstawie biznesplanu) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na podstawie decyzji lub umowy o dofinansowanie projektu, przy czym maksymalna wysokość dotacji na stworzenie jednego miejsca pracy stanowi sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz maksymalna kwota dotacji dla jednego podmiotu stanowi trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Tworzenie miejsc pracy może odbywać się poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych,
- tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w istniejących przedsiębiorstwach społecznych,
- Tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w podmiotach ekonomii społecznej, wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne;

2) usługi służące nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego (np. szkolenia, warsztaty, doradztwo, mentoring, coaching, tutoring, współpraca, wizyty studyjne);

3) usługi służące nabyciu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym;

4) wsparcie w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowaniu do w pełni samodzielnego funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego po zakończeniu procesu inkubacji w postaci wsparcia pomostowego w formie finansowej lub w formie zindywidualizowanych usług, w nowo tworzonych przedsiębiorstwach społecznych.

Udzielanie wsparcia w formie dotacji jest obligatoryjnie powiązane z ww. usługami towarzyszącymi polegającymi na podnoszeniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego,

dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym, wsparciu pomostowym w formie finansowej oraz zindywidualizowanych usług w formie usług doradczych/biznesowych w nowo utworzonym przedsiębiorstwie społecznym.

2. Świadczenie usług wspierających rozwój ekonomii społecznej

W ramach działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie, realizowanych przez OWES, poza wymienionymi wyżej, polegających na świadczeniu usług wspierających rozwój ekonomii społecznej realizowane będą:

- usługi animacji lokalnej, obejmujące m.in. działania o charakterze animacyjnym, umożliwiające tworzenie podmiotów obywatelskich i wsparcie dla ich rozwoju, budowę i wsparcie partnerstw na rzecz
- rozwoju ekonomii społecznej oraz partycypacji społecznej, działania mające na celu wspieranie liderów i animatorów lokalnych;
- usługi rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) służące, nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania podmiotu ekonomii społecznej lub przedsiębiorstwa społecznego, obejmujące m.in. szkolenia i warsztaty, doradztwo prawne, biznesowe, finansowe, mentoring, coaching, tutoring, wizyty studyjne;
- usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe), służące ich profesjonalizacji, obejmujące m.in.: umożliwienie dostępu do usług specjalistycznych m.in. prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, zwiększenie konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej.

Wybór projektów w ramach wymienionych dwóch typów operacji odbywać się będzie w ramach tego samego konkursu.

3. Koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej.

W celu zapewnienia skuteczności działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej realizowany będzie projekt polegający na *koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej*, pozwalający na realizację priorytetowych kierunków rozwoju sektora ekonomii społecznej w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej oraz usług społecznych, zgodnie z diagnozowanymi w województwie potrzebami.

W ramach działań koordynacyjnych dotyczących ekonomii społecznej mogą być realizowane jedynie następujące działania:

- tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie regionu, synchronizowanie tych działań w regionie;

- wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego;
- tworzenie regionalnych sieci PES (klastry, franczyzy) oraz włączanie PES w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry);
- tworzenie regionalnych sieci kooperacji PES o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ) oraz wsparcie tych podmiotów w osiągnięciu standardów usług;
- inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, PES o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej;
- budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji) w celu nawiązania stałej współpracy;
- organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności PES jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym;
- współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności PES, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej, stosowania klauzul społecznych/społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecenia zadań podmiotom ekonomii społecznej;
- wspieranie realizacji przez PES usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie;
- zapewnienie funkcjonowania regionalnego komitetu do spraw ekonomii społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac;
- wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej oraz analiza i koordynacja jego wdrażania;
- reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej.

Typ beneficjentów

Beneficjentami projektów w dwóch pierwszych typach operacji mogą być wyłącznie Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej posiadające akredytację Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Beneficjentem projektu w zakresie koordynowania rozwoju sektora ekonomii społecznej będzie Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Ograniczeniem w realizacji projektów może być dopuszczalny poziom cross-financingu we wszystkich Działach w Osi, który nie może przekraczać 10% alokacji Osi.

Dla 1 i 2 typu projektu:

Trwałość utworzonych w ramach projektu miejsc pracy musi zostać zapewniona, przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile ten termin jest późniejszy niż termin przyznania dotacji.

Dla 3 typu projektu:

Wnioskodawca zapewnia, że średnioroczny budżet projektu nie przekracza kwoty 720 000 PLN.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

- 80% UE na projekty dotyczące koordynacji i monitorowania rozwoju ekonomii społecznej;
- 95% = 80% UE + 15% BP- pozostałe projekty.

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 100 000.

Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.

Instrumenty finansowe

Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży

Poddziałanie 10.1.1 -Edukacja ogólna (w tym w szkołach zawodowych)

Poddziałanie 10.1.2 -Edukacja ogólna w ramach ZIT

Poddziałanie 10.1.3 -Programy stypendialne

Poddziałanie 10.1.4 -Edukacja przedszkolna

Cel i uzasadnienie działania

Poddziałanie 10.1.1 -Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

W zakresie kształcenia ogólnego planowane interwencje służą wspieraniu przedsięwzięć/działań rozwijających kompetencje kluczowe na rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodnicze, językowe) a także kształtowaniu właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości) począwszy od edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, po edukację ponadgimnazjalną (ogólną i zawodową). Przewidywane do realizacji działania służyć będą m.in. kształtowaniu już w młodym wieku umiejętności i postaw przydatnych i ułatwiających funkcjonowanie na rynku pracy, a także stanowiących podstawę i kształtujących nawyk uczenia się przez całe życie. Ww. ukierunkowanie wsparcia, na kompetencje i postawy potrzebne na rynku pracy wynika z oczekiwań pracodawców i zmian cywilizacyjnych.

Pośrednio działania planowane do realizacji w przedmiotowym celu szczegółowym (w zakresie kształcenia ogólnego) wpłyną również na wyrównywanie szans uczniów z różnych środowisk (tj. ze zróżnicowanym

Poddziałanie 10.1.3 -kapitałem środowiskowym), zarówno przez np. indywidualne podejście do pracy z uczniem, nauczanie eksperymentalne, jak również rozwój kompetencji (np. cyfrowych, językowych). Uzupełnienie interwencji adresowanych do uczniów stanowić będzie wsparcie nauczycieli.

Ponadto, motywacyjną rolę do dalszej nauki i rozwoju spełniają stypendia adresowane do uczniów z wysokimi wynikami w nauce przedmiotów ogólnych tj. przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki, przedsiębiorczości.

Poddziałanie 10.1.4 -Wzrost dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej
Realizacja celu odpowiada na potrzebę upowszechnienia edukacji przedszkolnej, zwłaszcza w środowiskach, w których z braku odpowiedniej liczby miejsc (przedszkolnych) dzieci nie są objęte wychowaniem przedszkolnym oraz wyrównania szans edukacyjnych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W zależności od potrzeb danej placówki dodatkowe wsparcie może dotyczyć podnoszenia kompetencji zawodowych nauczycieli edukacji przedszkolnej, co przełoży się na podniesienie jakości wychowania przedszkolnego.

Przykładowe rodzaje projektów

Poddziałanie 10.1.1 -1. Kształcenie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw i umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej):

- a) doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej), w szczególności obejmujące:

- kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne), w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER, studia podyplomowe;
 - wspieranie istniejących, budowanie nowych i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli;
 - realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania;
 - staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty;
 - współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami, np.: szkołami kształcącymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi;
 - wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL.
- b) kształtowanie i rozwijanie u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej), w szczególności obejmujące:
- realizację projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem;
 - realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów lub słuchaczy mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego;
 - realizację różnych form rozwijających uzdolnienia;
 - wdrożenie nowych form i programów nauczania;
 - tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych;
 - organizację kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów lub słuchaczy;
 - nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym szkoły lub placówki systemu oświaty (w tym m. in.: przedsiębiorcami, zrzeszeniami przedsiębiorców) w celu realizacji programów edukacyjnych;
 - wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL;
 - realizację zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą.

2. Tworzenie warunków dla nauczania opartego na metodzie eksperymentu:

- a) wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych lub matematyki;

- b) doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych lub matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu⁴²;
- c) kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów lub słuchaczy w zakresie przedmiotów przyrodniczych lub matematyki^{43, 44}.

3. Korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwijanie kompetencji informatycznych:

a. wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia TIK niezbędne do realizacji programów nauczania w szkołach lub placówkach systemu oświaty, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej;

b. podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli wszystkich przedmiotów, w tym w zakresie korzystania z narzędzi TIK zakupionych do szkół lub placówek systemu oświaty oraz włączania narzędzi TIK do nauczania przedmiotowego, w szczególności następujące zagadnienia:

- obsługa urządzeń cyfrowych oraz sprzętu informatycznego, w tym mobilnego, zakupionego do szkół w ramach wsparcia EFS;
- wykorzystanie narzędzi cyfrowych w nauczaniu przedmiotowym, w tym wykorzystanie cyfrowych programów i aplikacji wspomagających nauczanie oraz dydaktycznych serwisów internetowych, również w trakcie zajęć prowadzonych z uczniami z niepełnosprawnościami oraz w kształceniu informatycznym;
- nowe metody kształcenia z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych;
- edukacja w zakresie bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni oraz bezpiecznego korzystania ze sprzętu komputerowego lub innych mobilnych narzędzi mających funkcje komputera;
- wykorzystanie zasobów dydaktycznych dostępnych w Internecie;
- administracja wewnętrzną infrastrukturą sieciowo-usługową szkoły lub placówki systemu oświaty (komputerową i bezprzewodową);

c. kształtowanie i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy, w tym z uwzględnieniem bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i wynikających z tego tytułu zagrożeń;

d. programy rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów lub słuchaczy poprzez naukę programowania, obejmujące następujące działania:

- podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie programowania m. in. poprzez: szkolenia lub inne formy podnoszenia kompetencji nauczycieli w zakresie programowania; rozwój albo budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; opracowanie scenariuszy zajęć nauki programowania, które będą realizowane w pracy z uczniami lub słuchaczami; warsztaty metodyczne;
- realizację nauki programowania wśród uczniów lub słuchaczy m. in. poprzez realizację dodatkowych zajęć na podstawie opracowanych scenariuszy; działalność szkolnych kółek programistycznych.

4. Indywidualizacja pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcie ucznia młodszego:

- a. doposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania;
- b. przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy;
- c. wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty.

Poddziałanie 10.1.2 -Do uzupełnienia na kolejnym etapie prac.

Poddziałanie 10.1.3 -Realizacja programów stypendialnych skierowanych do uczniów z wysokimi wynikami w nauce przedmiotów ogólnych, tj. przedmiotów przyrodniczych, informatycznych, języków obcych, matematyki, przedsiębiorczości (projekt pozakonkursowy)

Poddziałanie 10.1.4 -Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej poprzez56:

- a. tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w istniejących lub nowo utworzonych ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP);
- b. dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności;
- c. rozszerzenie oferty OWP o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów;
- d. wydłużenie godzin pracy OWP;
- e. doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli OWP do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych

Typ beneficjentów

Poddziałanie 10.1.1 -Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Poddziałanie 10.1.2 -JST funkcjonujące w ramach Porozumienia gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego o współpracy w zakresie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020

Poddziałanie 10.1.3 -Instytucja Zarządzająca RPO WM, 2014-2020 tj. Zarząd Województwa Mazowieckiego poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

Poddziałanie 10.1.4 -Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Limity i ograniczenia w realizacji projektów

Limity i ograniczenia wynikają z następujących pkt.:

- pkt. 10 Poddziałanie 10.1.3 Realizacja programów stypendialnych będzie przeprowadzona wyłącznie przez Województwo Mazowieckie poprzez Departament Edukacji Publicznej i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie (tryb pozakonkursowy);
- Pkt. 21-22 oraz 24-29.

Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)

95% = 80% UE + 15% BP

Poddziałanie 10.1.4 -80% UE

Minimalna/Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)

Minimalna wartość projektu 100 000.

Maksymalna wartość projekty - nie dotyczy, chyba że IZ postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej oraz dokumentacji dotyczącej naboru.

Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy, o ile IZ nie postanowi inaczej w dokumentacji konkursowej

Instrumenty finansowe

Nie dotyczy